

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

בפני כבוד השופטת אילת גולן-תבורי

המתנגדים 1. פלוני
2. פלוני

נגד

המשיבים 1. פלוני
2. פלוני

האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב משרדי ממשלה 999010

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

מבוא

1. האם יש לקיים את צוואת המנוח, לאחר שהזוכים בה, חבריו, מונו בסמוך לעריכתה כאפוטרופוסים עליו, בהסתמך על תעודת רופא בה כתוב שסובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת ונעדר תובנה למצבו ובעל שיפוט לקוי? בשאלה זו ובטענות נוספות, מכריע פסק הדין.
2. המנוח הלך לעולמו, ללא קרובי משפחה, וחבריו מתדיינים ביניהם על עזבונו. שניים מחבריו מבקשים לקיים את צוואתו משנת 2014 בה ציווה להם את רכושו, ושניים מחבריו מבקשים לקיים את צוואתו האחרונה משנת 2015 בה ציווה להם את רכושו. לכך התנגדו החברים הנוספים, בטענה שלא היה כשיר משפטית לעריכת הצוואה וכן בטענות להשפעה בלתי הוגנת ומעורבות פסולה, של החברים שמונו כאפוטרופוסים עליו.
3. ראשיתם של ההליכים בהתערבות ב"כ היועמ"ש באפוטרופוס הכללי, שהודיע כי מרישומיו עולה שהחברים שביקשו לקיים את הצוואה האחרונה - מונו לפני עריכתה כאפוטרופוסים לגוף על המנוח, בשל מצבו הרפואי. יש לברר את כשירותו וצלילותו של המנוח לצוות במועד זה, וכן לבדוק היש לו קרובי משפחה, יורשים פוטנציאלים, ששרדו את השואה.
4. במסגרת ההליכים מונו שני מומחים, גנאלוגית לחיפוש קרובי משפחה וכן מומחה רפואי לבחון האם היה המנוח כשיר במועד החתימה על הצוואות. לאחר שהוגשו חוות הדעת, ובהעדר הידברות בין הצדדים, נקבע לשמיעת ההוכחות. משהסתיימה הגשת הסיכומים (לרבות בקשות ארכה והרחבת היקף), ניתן בזאת פסק הדין.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

טיעוני הצדדים

תמצית טיעוני המתנגדים

- 1
- 2
- 3 5. לטענתם, המשיבים ניצלו לרעה באופן ציני ועצוב את מצבו של המנוח, כשהיה חולה מאד ומצבו
- 4 הרפואי והקוגניטיבי התדרדר, לאחר שמונו כאפוטרופוסים עליו. השתמשו בתפקידם ומעמדם
- 5 לרקום בעורמה תכנית לקבל את רכושו. המנוח עבר אשפוזים רבים מאז נפל ב-1/2015 ולא חזר
- 6 לביתו. הועבר למוסד כשהוא סיעודי ומצבו הקוגניטיבי התדרדר, המשיבים ידעו זאת, מונו
- 7 כאפוטרופוסים. יש לפסול הצוואה השנייה לטובתם בשל פגמים מהותיים, נעדר כשירות
- 8 משפטית ולא ידע להבחין בטיב הצוואה, המשיבים שמונו כאפוטרופוסים פעלו בהשפעה בלתי
- 9 הוגנת והתערבו באופן פסול בעריכתה.
- 10
- 11 6. לאחר שהמנוח הועבר למוסד כשהוא סיעודי ותלוי באופן מוחלט בסביבתו ומצבו הקוגניטיבי
- 12 התדרדר, ביקשו המשיבים למנותם כאפוטרופוסים לגוף עליו. בתצהיר עליו חתמו כתוב שסובל
- 13 מפגיעה קוגניטיבית ניכרת בזיכרון, בהתמצאות, בשפה ובהבנה, הרופאה כתבה שאין לו תובנה
- 14 למצבו והשיפוט לקוי, לא יכול לנהל את ענייניו וזקוק לאפוטרופוס לצמיתות, ולכן בית המשפט
- 15 מינה אותם. ערכו את הצוואה השנייה חודשיים לאחר מינויים כאפוטרופוסים כשהוא לא
- 16 כשיר, וידעו זאת. לא הזמינו רופא שיבדוק כשירותו, בכוונה, כי ידעו שאי אפשר. בתיק הרפואי
- 17 רואים את ההתדרדרות, ברישומי המוסד כתבו שסבל מהזיות, בלבול, מצב קוגניטיבי ירוד,
- 18 ממלמל, יום לפני החתימה ובאותו יום. המומחה הרפואי קבע בחוות הדעת שהמנוח לא היה
- 19 כשיר לצוות במועד החתימה על הצוואה השנייה. בחקירתו הארוכה לא נסתר. הבהיר שמצב
- 20 המנוח התדרדר מחודש 5/2015. סבל מהזיות ותפיסת המציאות ובוחרן המציאות שלו השתנו,
- 21 נפגעו תפקודים במוח, סבל מבלבול וגם כשהיה צלול לכאורה לא היה כשיר משפטית. סבל
- 22 מפגיעה קוגניטיבית בכל המישורים והיה דמנטי בקבלה למוסד, נעדר כשירות באוגוסט. יום
- 23 לפני החתימה סבל מהזיות וביקש פסיכיאטר. אשת המתנגד העידה שהיה מבולבל, קשור
- 24 למיטה וצועק. רופאה חברה קרובה העידה שהפך עם הזיות ומנותק מהמציאות, מבולבל,
- 25 תלתי. עדויות המשיבים ועדיהם היו מגמתיות. נמנעו מלהעיד את הרופאה שבדקה אותו, את
- 26 האחים והרופאים, רק פיזיותרפיסטית שלא יודעת על מצב קוגניטיבי.
- 27 הסתירו זאת מעוה"ד שערכה את הצוואה, ומהעדים, לא סיפרו להם שנפגע קוגניטיבית. עוה"ד
- 28 השיבה שלא ידעה זאת, אמרו לה שהוא במצב קוגניטיבי תקין, אילו הייתה יודעת הייתה פועלת
- 29 אחרת. גם העדים השיבו שלא ידעו על כך. יש לתת משקל רב לחוות דעת המומחה
- 30 האובייקטיבי, המשיבים לא הצליחו לערער את קביעותיו. הוכח העדר כשירות משפטית במועד
- 31 הצוואה השנייה.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

7. הוכח שהמשיבים השפיעו על המנוח השפעה בלתי הוגנת. פעלו בתכנון מוקדם שיוריש להם את רכוש, רואים בתמליל שהציגו. המשיב 1 תכנן והשני נגרר, אמרו למנוח שהמתנגד רוצה להרע לו והפחידו אותו עד שהצליחו להשפיע עליו שיפעלו בשמו. המשיב 1 הבטיח לו הבטחות שווא, לקח אותו לחתום לטובתם על יפ"כ נוטריוני. לכן ביקרו אותו כשתלוי בהם וסיעודי, במטרה להשפיע עליו ולרשת אותו, שמרו על רכוש. המנוח לא שינה את צוואתו כשחתם על להם יפ"כ, כי רצה להוריש רכושו למתנגדים. על בקשתם לאפוטרופוסות עליו חתמו במודעות מלאה ולא כחותמת גומי, כעולה מהתצהיר לבקשה, והיה נתון לשליטתם. המשיבים לא היו חבריו של המנוח לאורך כל השנים, הוכח שהקשר עם המשיב 1 נותק, וחודש רק בגין התוכנית שרקמו כשנודע להם על מצבו. ד"ר _____ העידה שהיה עמו בקשרי עבודה ולא רצה לדבר מדוע הסתיימו. לעומת זאת, עם המתנגדים היה חבר ברציפות לאורך עשרות שנים ועד הפטירה. בעל הבית שלו הודיע למתנגד 1 כשהמנוח אושפז, כי ידע שהוא חברו הקרוב. המשיב 1 ניסה להסתיר את מעשיהם מהמתנגדים, המשיב 2 לא הגיש תצהיר עדות ראשית ולא ניתן היה לחקור אותו לכן אין להסתמך על הנטען בעניינו, במכוון לא הגישו מטעמו תצהיר בשלב קודם. הוכחה השפעה בלתי הוגנת, המנוח לא היה עצמאי אלא סיעודי, מרותק לכיסא גלגלים, תלוי לחלוטין במשיבים האפוטרופסים שלו ששמרו עליו מנותק מאחרים. קשריו עם אחרים היו מועטים. הוציאו אותו בסתר לבית קפה לחתום על צוואה לטובתם תוך ניצול מעמדם ותפקידם וכשיודעים שלא כשיר לכך.

8. המשיבים היו מעורבים באופן פסול בעריכת הצוואה השנייה, כשהיה נתון לשליטתם כאפוטרופסים. נודע להם על צוואה קודמת לטובת המתנגדים, והחליטו לארגן ולהכין צוואה חדשה לטובתם. אשת המשיב 1 אישרה שהם טיפלו בכל, המשיב 1 היה אחראי, קרא לעצמו הדמות המרכזית בעסק. פנה לעו"ד שתטפל בכך, כשבחקירה התברר שהם מכירים מזמן ולא ציינו זאת. ניצל היכרות מוקדמת זו איתה, הטעה אותה ולא סיפר לה על מצב המנוח, ושמונו כאפוטי בשל פגיעה קוגניטיבית ניכרת. הוא יצר קשר עם העדים, חבריו כפי שאישרו. המשיב 1 קבע שהחתימה תערך בבית קפה, במטרה להסתיר זאת מהצוות שידע על מצבו הקוגניטיבי, סיפר שלוקח אותו לטיול. נכח בזמן החתימה, לפי עדות העד. מתיעוד הצוות הכל ארך כשעה עד שחזר למוסד, מובן שלא היה זמן להקריא לו הכל ולוודא שמבין. המשיב ידע שהמנוח לא יכול לקרוא במצבו כפי שמופיע בתמליל. יש סתירות מהותיות על שקרה בבית הקפה, שני העדים השיבו שחתמו על צוואה מוכנה מראש, לא היה מחשב נייד לתיקון, ונאמר למנוח שזו צוואתו שהוכנה מראש וצריך לחתום עליה. העד השיב שלא יכול היה לוודא שזה רצון המנוח. אין בצוואה פירוט הרכוש, המנוח לא קיבל יעוץ משפטי בלתי תלוי. המשיב ניסה להשחיר את המתנגד 1 בפני המנוח, כך עולה מהתמליל, כדי לזכות ברכושו. בעוד המתנגד דיבר למנוח בכבוד והדגיש שזכות הבחירה שלו. המשיב 1 פעל בתכנון מראש, מדוע הקליט שיחות עם המנוח, הרי שהקליט דאג לבחור את מילותיו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 המשיבים לקחו חלק מהותי בעריכת הצוואה השנייה המזכה אותם, באופן פסול,
2 כאפוטרופסים ניצלו תלותו וחולשתו, יש להפוך את נטל השכנוע על המשיבים.
3
4 לעומת זאת, כשהמנוח ערך את הצוואה הראשונה ביום 11.6.14, היה כשיר משפטית ויש
5 להגשים את רצונו. המומחה קבע שבמועד עריכת הצוואה הראשונה ב-2014, המנוח היה יכול
6 לערוך אותה והיה כשיר. קבע שעד לאשפוז בתחילת 2015 היה עצמאי וצלול, ובסבירות גבוהה
7 שבמועד החתימה על הצוואה הראשונה היה כשיר משפטית. המשיבים לא הגישו התנגדות
8 לצוואה הראשונה, ובי"כ היועמ"ש חזר בו מהתערבות לאחר חוות דעת המומחה. אין לקבל
9 השערת המשיבים שהמנוח ביטל לכאורה את הצוואה הראשונה. מהתמליל עולה שכבר הייתה
10 בידם בשלב זה, ואין זכר בשיחה לטענה שהמנוח רצה לבטלה. לא הוכיחו שהמנוח הוא שהכין
11 או שחתם על מסמך 'ביטול' לכאורה שהציגו. המסמך חסר כל תוקף, אין בו תאריך, לא נחתם
12 בפני עדים, לא נחתם בפני עו"ד, אין תצהיר, והעותק המקורי של הצוואה קיים. **בסיכומי**
13 **התשובה**, הדגישו שהצוואה הראשונה תקפה לאחר שהמנוח לא ביטל אותה, המשיבים מטעים.
14 אם היה רוצה לבטלה, היה עושה כן בפני הנוטריון. אף שהמשיבים דאגו להקליטו מספר
15 פעמים, לא אמר זאת אפילו פעם אחת.
16 הוכח שיש לקבל ההתנגדות ולבטל את הצוואה השנייה בשל העדר כשירות משפטית, השפעה
17 בלתי הוגנת ומעורבות בעריכת הצוואה כאפוטרופסים של המנוח, ומכל העילות יחד כהלכת
18 החוטים השזורים. המתנגדים היו חבריו הקרובים של המנוח והניסיון של המשיבים להשחירם
19 לא צלח. יש לקיים הצוואה הראשונה, ולחייב המשיבים בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד והוצאות
20 לדוגמא ובתשלום לגנאלוגית.

21

22

תמצית טיעוני המשיבים (מבקשי הקיום)

23 10. יש לקיים את צוואת המנוח האחרונה מחודש 8/2015, היה כשיר לעריכת הצוואה ונערכה
24 מרצונו החופשי. אף שלא הייתה לו משפחה היה לו קשר משמעותי עם חברים כל השנים, עם
25 המשיבים ועם המתנגדים. בחודשים האחרונים לחייו כשמצבו הבריאותי החמיר, המשיבים
26 דאגו לו וטיפלו בו. המשיב 1 העיד על כך, המשיב 2 לא יכול להעיד בשל שיטיון. מסירותם
27 מופיעה גם במסמכי המוסד בו אושפז. הסדירו את ענייני הכספיים והשכרת דירתו, בעוד
28 שהמתנגדים לקחו מקרר שנתנו לו. ניסיון המתנגדים להשחיר את המשיבים הוא ציני. את
29 המתנגדים עניין רק רכושו ומרגע שהבינו שלא יקבלו זאת איבדו בו עניין. המתנגד 1 גר בצפון,
30 המתנגד 2 גר בחו"ל, לכן לא יכלו לשמש לו משענת. כשהמנוח נקלע לקשיים רפואיים,
31 המתנגדים שלא גרו קרוב ביקשו להיעזר בטיפול בו באדם נוסף (מר _____) שדאג לצוואה
32 הראשונה כעד וגם לתצהיר לאפוטרופוס בעתיד. המתנגדים לא זימנו אותו לעדות, עומד כנגדם.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 התמליל שהמשיבים הציגו מראה, שהמתנגדים היו מוכנים להרחיק מהמנוח את חבריו
2 המשיבים. הם אמרו לו שלא יתכן שכמה גורמים ינהלו עבורו את הדברים, אלא צריך שאחד
3 יהיה אחראי על הכל. זו לא שיחה חברית. המנוח החליט שהמשיבים יטפלו בו. המתנגדים קשרו
4 את הטיפול במנוח בזכייה בעיזבונו. המנוח ערך תצהיר שקבע שהמשיבים יהיו אפוטרופוסים
5 עליו. גם ביטל את הצוואה. המתנגדים ידעו על כך, הגישו התנגדות לצוואה רק לאחר שפנו
6 אליהם בכתב, והמתנגד 2 לא טרח להתייצב לדיון בארץ. אין לקבל טענת המתנגדים שהמנוח
7 לא ביטל את הצוואה שערך לטובתם, ושזה לא ביטול כדון, זה כתב ידו המקורי של המנוח על
8 גבי העתק מקורי שמעיד על רצונו. ביקש מאשת המשיב להביא לו הצוואה. גם אם יש בביטול
9 פגם, אז העדר התאריך הוא פגם שניתן לתיקון. זה שיש למתנגדים עותק מקורי של צוואת
10 המנוח משנת 2014 לא משנה זאת.
11
- 12 11. אשר לצוואה האחרונה שערך המנוח, יש לכבד את רצון המנוח, וספק בלבד בעניין חופש רצונו
13 אין די בו לפסול את הצוואה. לטענתם, המנוח רצה לערוך צוואה לטובתם עוד קודם, ובחר
14 שעזבונו יעבור אליהם. המתנגדים פגעו באמונו. עוה"ד שערכה את הצוואה העידה שזה היה
15 רצון המנוח. ערך לטובתם יפוי כוח נוטריוני בחודש 3/15 שיוכלו לטפל בענייניו, וגם תצהיר
16 המסמך אותם להיות אפוטרופוסים על גופו לעת הצורך.
17 אין לקבל טענת השפעה בלתי הוגנת, המנוח היה במוסד פתוח, ולא הובאה ראייה לניסיון לבדד
18 אותו או להשפיע עליו. עומד בניגוד לטענת חוסר כשירות שהועלתה. גם הטענה שהמשיבים היו
19 מעורבים בעריכת הצוואה, היא בניגוד לנסיבות עריכתה כפי שפירטה עוה"ד שהכינה אותה,
20 שנפגשה עם המנוח בנפרד כדי לעמוד על רצונו. לאור המוגבלות הפיזית של המנוח ולאחר
21 שהמתנגדים נטשו אותו, טבעי שיעזר במשיבים לעניין הצוואה, לא עילה לפסילתה. הגון שמי
22 שדאג למנוח, יזכה ברכושו.
23
- 24 12. יש לדחות את הטענה שהמנוח לא היה כשיר משפטית לערוך את הצוואה, שנטל ההוכחה לה
25 מוטל על המתנגדים. עוה"ד שערכה את הצוואה, פגשה את המנוח בפעם הראשונה לבד ואמר
26 לה את רצונו, הפגישה השנייה נועדה לחתימה בפני עדים. העידה שהמנוח ידע למה נפגשים
27 ואמר לה את רצונו. אין בכך שבעבר ייצגה את המשיב בעסקת מקרקעין, כדי לקבוע שעוה"ד
28 היא מטעמם של המשיבים. לקחו את המנוח לבית קפה כי לא רצה שתגיע למוסד שבו אושפז
29 בשביל החתימה. הצהירה והעידה שכשנפגשה עמו בבית קפה לחתימה, היה בהבנה קוגניטיבית.
30 גם שני העדים לצוואה, שהכירו את המנוח, העידו שהיה צלול בחתימה. עד אחד אמר שהמנוח
31 זיהה אותו ורצה לחתום ושאל שאלות, והעד השני הצהיר שעוה"ד הקריאה את הצוואה,
32 והמנוח היה צלול. אשת המשיב העידה שמצבו של המנוח השתפר אחרי שהתאשפז, ובן המשיב
33 העיד שהבין מה נעשה סביבו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 הפיזיותרפיסטית העידה שהיה איש נחמד ושוחחו, לפני מותו היה יותר מבולבל. אך מצב
2 בריאותו של המנוח וכשירותו המשפטית ירדו לשפל ממשי לאחר הסתבכות רפואית אליה נקלע
3 בחודש 4/2015, אך לפני כן מצבו הקוגניטיבי היה תקין ולראייה חתם על טופס הסכמה מדעת
4 לניתוח. נכתב שלאחר הניתוח מצבו התדרדר להנשמה, לחדר ניתוח, טיפול נמרץ, מחלקה
5 אורולוגית ואחר כך למחלקה הניירולוגית. אך שם מצבו התפקודי הוטב מעט, ויש דיווחים
6 שדיבר. המשיב העיד שהיו ימים שהמנוח היה צלול לגמרי. לענין הדיווחים במוסד שהועבר
7 אליו על מצבו, מובן שמצבו הנפשי והקוגניטיבי הורע, כי לא ישן בלילה ובגלל הליך רפואי
8 שעבר, אך לא בשל שיטיון או פגיעה מוחית.
9
10 13. אין לקבל את חוות דעת המומחה הרפואי שמונה. זה שהמומחה קבע שהמנוח היה במצב של
11 צלילות לסירוגין, וגם ציין שהמנוח היה במצב של התדרדרות מנטלית, כך שלעיתים היה צלול
12 ולעיתים היה מבולבל, זה לא מספיק. כאשר נשאל אם המנוח היה צלול במועד החתימה,
13 המומחה ענה שמאחר ובמוסד הצוות כתב שהמנוח היה מבולבל באותו היום, יש סבירות גבוהה
14 שלא היה כשיר משפטית להבחין בטיבה של צוואה. המומחה הסתמך על רשומות של מוסד
15 שהוא סיעודי ולא רפואי, ולא ידוע מה ההכשרה המקצועית של אנשי הצוות שעובדים בו. בנוסף
16 אנשי הצוות במוסד עובדים משמרות ארוכות, ויש להם הרבה מטופלים, וזה משפיע על
17 הרשומות. יש להתייחס בזהירות לחוות הדעת, שמולה יש עדות של עוה"ד שערכה את הצוואה
18 ושל העדים. חוות הדעת של המומחה ספקולטיבית, ההנחה בבסיסה שגויה, לא באותו יום
19 נרשם שהמנוח מבולבל אלא למחרת. המומחה לא שינה את חוות הדעת, אלא הגן עליה. העובד
20 במוסד שכתב ביום עריכת הצוואה, שהמנוח באי שקט מהבוקר ושממלמל דברים לא ברורים,
21 לא הבין אותו, לכן תשתית חוות הדעת קרסה. חבל שהמומחה התייחס בחוות הדעת לנקודת
22 זמן אחת, מועד חתימת המנוח על הצוואה. בחקירה נגדית עדותו של המומחה הייתה עוינת.
23 למרות שכתב שהמנוח סובל מירידה קוגניטיבית עם בלבול לסירוגין, השתמש במונח דמנטי,
24 בלי היתכנות לכך. המומחה אישר שגם בדמנציה יש מצבים של צלילות. כמו כן המומחה כתב
25 בחוות הדעת שהמנוח התקבל למוסד ביום 21.5.15, כשבפועל זה היה ביום 29.5.15. זה לא
26 אשפוז אלא מוסד סיעודי, לא דייק. חוות הדעת של המומחה לא מתיישבת עם המסמכים
27 שהוצגו, ועם תצהירי המשיבים. בכל מקרה המסקנה של המומחה נעשתה במונחי סבירות,
28 נכתב שהמסקנה היא בסבירות גבוהה, אין די בכך לשלול את כשירותו. אין לאמץ את מסקנות
29 חוות הדעת של מומחה בית המשפט, כי ההכרעה על כושרו של המנוח לצוות במועד עריכת
30 הצוואה, איננה בתחום מומחיותו של המומחה, אלא של בית המשפט.
31 הבקשה למינוי אפוטרופוס לגוף למנוח הוגשה ביוזמת המוסד, והמשיבים חתמו עליה
32 לבקשתם. הם הגישו את הבקשה גם לאור הניסיון שהיה עם המנוח בבית החולים כשמצבו
33 הרפואי התדרדר. זה היה נכון וסביר שיגישו את הבקשה למינוי לצמיתות, ולא באופן זמני,
34 ושישכימו לקבל את המינוי.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 31363-02-17 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 30982-02-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 16690-08-19 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 חוות הדעת של הרופאה ד"ר ___ נעשתה בדחיפות, שבוע לאחר שהמנוח הגיע למוסד במצב ירוד
2 ובדיכאון. המבחן שנערך לו לא מייצג את מצבו. נכון שלא כפרו במסמך הרופאה, אך לא אומר
3 שמסכימים לו.
4
- 5 14. המתנגדים לא עמדו בנטל השכנוע, לא הפריכו גרסת עדי המשיבים, לא זימנו עדים מטעמם,
6 זימנו עדה שעדותה כוללנית, המפגש הטראומטי שתיארה עם המנוח בחודש 7/2015, זה בגלל
7 שהמנוח פיתח יחס זה כלפי המתנגדים. התנגדותם לצירוף מסמך רפואי ומה שהוגש מראה
8 שמצבו השתפר. נטל ההוכחה מוטל על המתנגדים. הם לא היו בקשר עם המנוח בתקופה זו,
9 והם שהיו צריכים לזמן את הרופאה הגריאטרית לעדות. המשיבים ויתרו על העדת העו"ס
10 משיקולי יעילות הדין. יש לדחות את ההתנגדות, ולחייב את המתנגדים בהוצאות לדוגמא
11 והוצאות ריאליות בשל התנהלותם שגרמה לדחייה ההליכים, בשכ"ט עו"ד, ובהוצאות
12 הגנאלוגיות, המומחה והעדים.
13
14
- 15 **דין**
- 16 15. המנוח, מר _____ ז"ל ("המנוח"), נולד בשנת 1946 והלך לעולמו ביום 10.2015. _____,
17 בן 69 שנים.
18
- 19 16. ארבעת הצדדים להליך זה אינם בני משפחה של המנוח, אלא ארבעת חבריו, כולם טוענים כי
20 זכו בעיזבונו ומתדיינים ביניהם. כל החברים טוענים לחברות ארוכות שנים עם המנוח, וכולם
21 הכירו וידעו על החברים הנוספים.
22 למנוח לא נמצאו קרובי משפחה (גם לאחר בדיקה גנאלוגית מקיפה, להלן).
23
- 24 17. בפני בית המשפט הובאו לקיום 2 מסמכים הנחזים להיות צוואות, הצוואה האחת משנת 2014
25 ("הצוואה הראשונה" או "הקודמת") בה הוריש את רכושו לשניים מחבריו, הצוואה השנייה
26 משנת 2015 ("הצוואה השנייה" או "המאוחרת") בה הוריש את רכושו לשני חברים אחרים.
27
- 28 18. ראשיתם של הליכים לאחר פטירת המנוח, עת עתרו שניים מהחברים, לקיים את הצוואה
29 המאוחרת משנת 2015 בה הוריש להם את עזבונו. (להלן "מבקשי הקיום" או "המשיבים").
30
- 31 19. המתנגדים לקיום הצוואה המאוחרת (להלן "המתנגדים"), חבריו של המנוח גם הם, טוענים כי
32 בעת עריכתה, המנוח לא היה כשיר לעריכתה בגין פגיעה קוגניטיבית ניכרת, וכן שהמשיבים,
33 שמינו עצמם כאפוטרופוסים על המנוח, נקטו בהשפעה בלתי הוגנת ובמעורבות פסולה
34 לעריכתה. יש לפסול את הצוואה, ולקיים את צוואתו הקודמת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1
2 20. בהמשך הגישו המתנגדים בקשה נפרדת לקיום הצוואה משנת 2014, בה הוריש להם את עזבונו.
3 (ת"ע 19-08-16690).
4
5 21. התערבות ב"כ היועמ"ש במשרד האפוטרופוס הכללי – ב"כ היועמ"ש הודיע על התערבותו
6 בהליך לאחר שהוגשה הבקשה לקיום צוואה המאוחרת, שכן נמצא תיק אפוטרופסות שנפתח
7 עבור המנוח קודם לעריכתה, ונוכח הכתוב בתיק, יש חשש ממשי לכשירות רפואית של המנוח
8 לעריכת הצוואה במועד זה.
9 נוכח עמדה זו, נדחתה טענת אחד הצדדים, שיש ליתר את מעמד האפוטרופוס הכללי בהליך.
10
11 22. בירור גנאלוגי – בנוסף עתר ב"כ היועמ"ש, לברר האם יש למנוח קרובי משפחה נוספים (דוד,
12 אחיינים וכדומה), לאחר שנפטר ללא זוגיות או ילדים. זאת על מנת לאתר יורשים פוטנציאליים
13 כדן, ששרדו את השואה ולא ידוע עליהם, שיביעו עמדתם בעניין הצוואות.
14
15 23. בשלב ראשון ניתן צו למשרד הפנים לקבלת תעודת פרטים אחר המנוח והוריו, והוראות לבירור,
16 לרבות במכון יד ושם.
17
18 24. בהעדר מידע נוסף ולאחר דיון, מונתה מומחית גנאלוגית לצורך הבירור האם יש למנוח יורשים
19 פוטנציאליים, צאצאים לסביו, מצד אמו ואביו.
20
21 25. בחוות הדעת שהגישה, כתבה המומחית, כי המנוח נולד בישראל בשנת 1946, בן יחיד להוריו.
22 אביו נולד בפולין, אבי-האב נפטר לפני 1935, לא ידוע אם היו לאביו אחים או אחיות. אמו
23 נולדה בגרמניה, היה לה אח או אחות, ולא ידועים פרטים על גורלם.
24 לאחר בדיקה נמצא, כי מצד אביו, הייתה דודה אחת שנפטרה בגרמניה לפני המלחמה, בלי
25 שנישאה וללא ילדים. מצד אמו היו שני דודים, שנפטרו ללא שנישאו ובלי ילדים. (חוות דעת
26 גנאלוגית מיום 22.10.2018). גם בהשלמת חוות הדעת לאיתור אחים או אחיות נוספים לאם
27 המנוח או הרכב משפחה, לא נמצאו דודים או צאצאים נוספים (חוות דעת גנאלוגית משלימה
28 מיום 30.4.2019), וניתנה החלטה כי הבדיקה הגנאלוגית מוצתה.
29
30 26. בשלב זה, ולאחר שהסתיימה בדיקת איתור קרובי משפחה בשלילה, המשיך הליך בירור
31 ההתנגדות בין חבריו של המנוח.
32
33 27. המתנגדים לבקשת קיום הצוואה המאוחרת, הגישו בקשה נפרדת לקיום הצוואה המוקדמת.
34 כנגד כך טענו המשיבים, שהמנוח ביטל צוואה זו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1
2 28. נוכח הטענות על מצבו הרפואי של המנוח בעת עריכת הצוואה, ניתן צו להמצאת מסמכים
3 רפואיים, לתקופה של שנה קודם לעריכת הצוואה המוקדמת ועד לפטירה, ממוסדות שונים
4 (לרבות קופת חולים, בתי חולים בהם אושפז, מוסד אליו הועבר, מכונים ומוסדות טיפול).
5 בנוסף, ניתן היתר לעיין בתיק האפוטרופוסות עבור המנוח, ולהגשתו בהליך כאן.
6
7 29. לאחר שאחד הצדדים עתר למינוי מומחה רפואי (בנוסף לב"כ היועמ"ש), ונוכח הטענות
8 שהועלו, מונה מומחה רפואי לבחינת השאלה האם היה המנוח כשיר לערוך את הצוואות במועד
9 עריכתן.
10
11 30. נקבע, כי יומצאו למומחה כל המסמכים הרפואיים הדרושים לו, והצדדים יישאו, בשלב זה,
12 בעלות שכ"ט בשווה.
13 ניתנה להם שהות להגיש זהות מומחה מוסכם, ובהעדר הסכמה, נקבע ע"י בית המשפט.
14
15 31. בנוסף ביקשו הצדדים, בהסכמה ביניהם, למנות את ב"כ שני הצדדים כמנהלי עיזבון זמניים
16 (לדירת מגורים, חשבונות בנק, וזכויות) וכך נעשה. (ת"ע 19-12-19570, בחודש 12/2019).
17
18 32. המומחה הגיש חוות דעת, בה קבע, כי יש סבירות גבוהה לכך שבמועד החתימה על הצוואה
19 השנייה (באוגוסט 2015) המנוח לא היה כשיר משפטית להבחין בטיבה של צוואה.
20 אולם, במועד החתימה על הצוואה הראשונה (משנת 2014), הסבירות הינה שהמנוח כן היה
21 כשיר לעריכתה.
22
23 33. אושרה ארכה למשיבים להגשת שאלות הבהרה למומחה, אף לא נפסלו חרף התנגדות.
24 משהוגשו תשובות המומחה, נקבע לשמיעת הוכחות.
25
26 34. נדרשו עוד מספר החלטות עד תום ההוכחות, בבקשות שונות. כך בין היתר, אושרה הגשת
27 התצהיר מרחוק למתנגד 2 שאינו גר בישראל, ובהמשך – ובנסיבות המיוחדות של מגפת נגיף
28 הקורונה - אושרה, בהסכמת הצדדים, חקירתו באמצעים דיגיטליים בדרך של היוועדות
29 חזותית.
30 כך גם נעתרה (בחודש 10/2020) בקשת המתנגדים לחקירת המומחה, אף שהוגשה באיחור,
31 חודשים רבים לאחר הגשת תשובות מטעמו, ולא במועד הקבוע בתקנות.
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 בדיון הודיע ב"כ היועמ"ש, כי לאור חוות דעת המומחה הרפואי שהוגשה בתיק, בה נקבע
2 שהסבירות גבוהה שהמנוח לא היה כשיר בעת עריכת הצוואה השנייה, לא ימשיך בהתערבות
3 ומותיר את ההליך לצדדים. (פרוטוקול 5.5.21, ע' 48).
4 גם מטעם זה נדחית טענת המשיבים כי למתנגדים אין מעמד בתיק, שכן בגין ההתנגדות
5 מטעמם, ב"כ היועמ"ש עצמו לא ניהל את ההליך.
6
7

המסגרת המשפטית

8
9 36. עקרון העל בדיני הירושה הוא כיבוד רצון המת, על ידי קיום רצונו כפי שבא לידי ביטוי בצוואה.
10 (ע"א 1900/96 טלמצ'יו נ' האפוטרופוס הכללי, פ"ד נג(2) 817, (1999)).
11 טענות כנגדו ייבחנו בזהירות, לאחר שהמנוח כבר אינו בחיים להשיב לשאלות, ועל המתנגדים
12 לצוואה הנטל להוכיח את טענותיהם.
13

צוואה משנת 2015

14
15 37. צוואת המנוח משנת 2015, נערכה ביום 21.8.2015, חודשיים לאחר שהזוכים בה מונו
16 כאפוטרופוסים לגוף למנוח, וחודשיים לפני פטירתו.
17
18 38. הצוואה הינה צוואה בעדים, בכתב, הנושאת תאריך, ונחתמה ע"י המצווה בפני שני עדים
19 שחתמו גם הם. (ס' 20 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 ("חוק הירושה")).
20 בצוואה זו ציווה את רכושו לשניים מחבריו, הם המשיבים להתנגדות, כדלקמן:
21

"צוואה

22 הואיל; ואין אדם יודע את יום פקודתו;
23 והואיל; ואני מבקש לערוך צוואה ולהביע בה את רצוני האחרון, לכל אשר יעשה ברכושי
24 אחרי מותי, לאחר אריכות ימים ושנים;
25 והואיל; והנני כשיר אזרח ישראל ותושב מדינת ישראל;
26 לפיכך, אני הח"מ, _____, נושא תעודת זהות מס' ... מדיוור מוגן "_____" רחוב ...
27 _____, בהיותי בדעה צלולה ובכושר גמור להבחין בטיבה של צוואה ולאחר שיקול דעת
28 מוחלט ועצמאי, מצווה בזאת מרצוני הטוב והמוחלט, בדעה מוגמרת וללא כל השפעה בלתי
29 הוגנת עלי מצד כלשהו, את שייעשה ברכושי לאחר מותי כדלקמן:
30 1. הננו מורה ומצווה כי מתוך רכושי ישולמו תחילה כל חובותי, אם יהיו כאלה ביום פטירתי
31 וכן הוצאות קבורה והקמת מצבה.
32 2. הנני מצווה את גופתי לטובת מחקר מדעי (...).
33
34

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 31363-02-17 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 30982-02-17 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 16690-08-19 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 3. עזבוני בצוואה זו יכלול את כלל רכושי ונכסיי מכל סוג ומין שהוא, בכל מקום, בין בארץ
2 ו/או בחו"ל, כולל כל טובות הנאה, זכויות, נכסי נייד, נכסי דלא נייד, מיטלטלין, כספים,
3 תכשיטים, מניות, אג"ח, מטבע זר, תוכניות חיסכון, חשבונות בנקים, פיקדונות, וכן זכויות
4 מכל סוג שהוא לרבות על פי חוזה ביטוח, קופות גמל, קצבאות, קופות תגמולים וכיו"ב, וכל
5 הסכומים המגיעים לי ו/או שיגיעו לי במישרין ו/או בעקיפין מכל אדם ומכל ישות משפטית
6 בכל צורה שהיא, ובתמצית כל השייך לי כיום ושיהיה שייך לי בעתיד עד ליום פטירתי.
7 4. הנני מצווה כי כל עזבוני ורכושי, נכסיי, כספיי וזכויותי מכל סוג ומין שהם, בין בישראל
8 ובין בחו"ל, השייכים לי ו/או שיהיו שייכים לי ו/או מגיעים לי ביום פטירתי, יחולקו בחלקים
9 שווים, בין 2 חבריי היקרים כדלקמן:
10 א. _____ ת.ז. ...
11 ב. _____ ת.ז. ...
12 5. הנני מורה כי אם מי מירשתי כאמור בצוואתי זו, לא יהיה חו"ח בחיים בעת פטירתי,
13 יירשו יורשיו החוקיים החיים של אותו יורש, את המגיע לו על פי צוואתי זו.
14 6. הנני קובע כי אהיה רשאי בכל עת שארצה, לבטל ו/או לשנות את צוואתי זו ולהוסיף או
15 לגרוע ממנה כרצוני.
16 7. הנני מצהיר בפני העדים החתומים בצוואה זו, כי כל האמור לעיל היא צוואתי האחרונה
17 שאני ציוויתי, מרצוני החופשי והגמור, בהיותי בדעה צלולה ולאחר שיקול דעת, ללא לחץ או
18 השפעה בלתי הוגנת.
19 8. הנני מצהיר בפני עדי הצוואה, כי זוהי צוואתי האחרונה והתקפה וכי כל הצוואות
20 הקודמות לתאריך זה, בטלות ומבוטלות.

21 ולראיה באתי על החתום:

22 היום: 21 בחודש אוגוסט 2015

23 (המנוח)

24 טענה כי המנוח לא היה כשיר לחתימה על הצוואה המאוחרת

- 25
26
27 39. ס' 26 לחוק הירושה קובע, כי צוואה שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה
28 - בטלה.
29 "צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרז פסול-דין או שנעשתה בשעה
30 שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה - בטלה".
31
32 40. טענה זו פירושה שהמצווה לא היה כשיר, מבחינה מנטלית או רפואית, לערוך את הצוואה.
33 נטל השכנוע בטענה זו הינו על המתנגדים, כאשר אין די בהעלאת ספק בכך, נוכח הכלל שכל
34 אדם כשיר לצוות. (ע"א 851/79 **בנדל נ' בנדל**, לה (3) 101 (1981); ע"א 724/87 **כלפה נ' גולד** מח
35 (1) 22, 31 (1993), בע"מ 3539/17 **פלונית נ' פלוני** (11.6.2017)).
36

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 להוכחת הטענה, ניתן להסתייע במסמכים רפואיים על המצווה נכון למועד עריכת הצוואה או
2 בסמוך לאותו מועד, וכן בחוות דעת של מומחה רפואי או אחר, באשר למצבו של המצווה לעת
3 עשיית הצוואה. (רע"א 7019/94 ליפנסקי נ' דן (6.1.97)).
4
5 42. נקודת הזמן הרלבנטית לבחינת הטענה הינה מועד עריכת הצוואה והחתימה עליה. ככל שיוכת,
6 כי במועד זה המנוח ידע להבחין בטיבה של צוואה, הרי שגם אם יוכח שבמועד שקדם לו (או
7 לאחר מכן) מצבו היה שונה, אין בכך לשלול את רצונו בעת עריכת הצוואה. (ע"א 7506/95 שוורץ
8 נ' בית אולפנא בית אהרון וישראל, פ"ד נד (2) 215 (2000)). כך גם ככל ויוכת שבמועד זה המנוח
9 לא ידע להבחין בטיבה של צוואה, הרי שגם אם במועד אחר מצבו היה שונה, אין בכך כדי לשנות
10 מהמצב בעת עריכת הצוואה.
11
12 43. לא כל ירידה בכושרו הקוגניטיבי של המצווה, תשלול את כשירותו לערוך צוואה. על מנת
13 לקבוע האם המנוח הבין "בטיבה של צוואה", אין בודקים את עצם רצונו, אלא יש להשתכנע
14 שידע להבחין בטיבה של צוואה.
15
16 44. לשם כך יש לבחון ולהתחשב - במודעות המצווה לעובדה שהוא עורך צוואה, ידיעתו בדבר היקף
17 רכושו ויורשיו, ומודעותו לתוצאות עשיית הצוואה על יורשיו (ע"א 851/79, **בנדל**, שם; ע"א
18 15/85 **מזרחי נ' רז ואח'**, פ"ד מא (4) 454 (1987)). כאשר המשקל שיינתן לשיקולים אלה,
19 משתנה בהתאם לנסיבות כל מקרה (ע"א 5185/93 **היועמ"ש נ' מרום**, פ"ד מט (1) 318 (1995)).
20
21
22 **חוות דעת המומחה**
23 45. כאמור לעיל, מונה מומחה מטעם בית המשפט ("**המומחה**"), שנתבקש לחוות את דעתו, באשר
24 לכשרות המנוח לצוות, במועדי עריכת שתי הצוואות הנטענות. זאת לאור טענות הצדדים,
25 ועמדת ב"כ היועמ"ש באפוטרופוס הכללי.
26
27 46. חוות דעת המומחה מיום 6.1.2020, הוגשה בתיק ("**חוות הדעת**"), ובה התייחס גם למסמכים
28 השונים ולתיעוד הקודם למועד החתימה על הצוואה האחרונה, להלן.
29
30 47. בחוות הדעת מפורט תהליך ההתדרדרות שעבר המנוח, רפואית וקוגניטיבית, בפרט ב- 10
31 החודשים האחרונים לחייו.
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-19-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 מתואר בה כיצד הפך המנוח, מאדם עובד בשנת 2014 (חרף מחלת הפרקינסון בה לקה), צלול
2 ובעל זיכרון תקין - לאדם שבגין התדרדרות מחלתו (לרבות נפילות חוזרות, אטרופיה מוחית,
3 אי ספיקת כליות אקוטית ועוד), **סבל בשנת 2015 מהזיות, בלבול, ירידה קוגניטיבית**
4 **משמעותית, הפך סיעודי ודמנטי, לא התמצא במקום ובזמן, לא היה מודע למצבו, פעמים רבות**
5 **לא דיבר לעניין.**
6
7 48. ברישומים הרפואיים מופיעים אשפוזים חוזרים בבית החולים, עד כי היה צורך להעבירו
8 לסידור מוסדי. ככל שהתקרב מועד החתימה על הצוואה המאוחרת, הלך והחמיר מצבו. הוגדר
9 כסיעודי עם ירידה קוגניטיבית משמעותית, התקשה להביע את עצמו ואת רצונותיו, צלול רק
10 לסירוגין, "סיעודי דמנטי ועם קונטרטורה קשה".
11 ככל שחלף הזמן, משך פרקי הזמן של הבלבול הם ארוכים יותר, ואף בסמוך לעריכת הצוואה
12 המאוחרת נרשם, כי ממלמל לא ברור ומבולבל.
13
14 49. **על כן, מסקנת המומחה הינה, שבמועד החתימה על הצוואה המאוחרת (ביום 21.8.15),**
15 **הסבירות הגבוהה היא שהמנוח לא היה כשיר משפטית להבחין בטיבה של צוואה.**
16
17 50. כך נכתב בחוות דעת המומחה :
18
19 "המנוח, יליד 1946 ... עד לאשפוז בתחילת 2015 היה עצמאי וצלול למרות מחלת
20 פרקינסון ממנה סבל. מעיון בסיכומי ביקורים בבי"ח איכילוב, ביחידה להפרעות
21 תנועה, נרשם שהוא "צלול, זיכרון בסדר ממשך לעבוד בשמירה". מצב רוח דיכאוני.
22 נרשם: "מנטלית שמור ותקין". ללא הזיות או בלבול.
23 כך נרשם גם בביקור מה-22/6/14: "צלול, זכרון בסדר ממשך לעבוד בשמירה" (10)
24 ימים לאחר החתימה על הצוואה הראשונה).
25 ב-23/12/14 נבדק באיכילוב והיה צלול. ...
26 כחודש לאחר בדיקה זו, ב-27/1/15, **אושפז לראשונה בבי"ח מאיר בשל נפילות**
27 **חוזרות, חבלה בראש ובלבול.** נרשם שמתגורר לבדו באלפי מנשה ועובד כשומר. ללא
28 ממצאים ב-CT ראש. ב-MRI נמצאה אטרופיה מוחית. אובחנה אי ספיקת כליות
29 אקוטית וכן שמדובר בהדרדרות מחלת פרקינסון. הועבר להמשיך אשפוז למח'
30 נוירולוגית. בשל הזיות לא טופל עם דופיקר (תרופה אנטי פרקינסוניהית). בהמשך
31 האשפוז חזר לעצמו מבחינת קוגניטיבית. מחלתו הגבילה אותו מאוד והומלץ סידור
32 מוסדי. ...

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 ב-15/2/15 אושפז במחלקה גריאטרית שיקומית לצורך שיקום. בקבלתו היה
2 "מבולבל, מתפשט בלילות". בהמשך צבר ניקוד ב-MMSE של 26/30 ...
3 היו 7 אישפוזים ב-3 חודשים (סוף ינואר תחילת אפריל). במחלקות אורולוגיה פנימית
4 גריאטרית שיקומית ונוירולוגית. ...
5 ב-21/5/15 התקבל ל"____". הוגדר כסיעודי עם ירידה קוגניטיבית משמעותית.
6 לא התמצא במקום ובזמן ולא מודע למצבו. "מתקשה להביע את עצמו ואת
7 רצונותיו". (...)
8 ב-7/4/15 עבר כריתה של גידול ב לאחר הניתוח חלה החמרה במצבו טופל והופנה
9 למבריא.
10 לאחר כחודשיים (יולי 2015) נרשם שקוגניטיבית ירוד מאוד אך מבחינת התקשורת
11 חל שיפור. לעיתים יודע להביע את עצמו ולעיתים מאוד מבולבל ולא ברור. ... טופס
12 מידע רפואי-סיעודי מה-21/5/15 משקף את מצבו בתקופה זו. ...
13 מבחינה גופנית אובחן כ-STIFF-MAN SYNDROME, פרקינסון ומחלת לב איסכמית.
14 נרשם שהוא סיעודי, דמנטי ועם קונטרטורה קשה ... בקבלה הסיעודית נרשם
15 "צלילות לסירוגין" ... ב-4/6/15 בהערכת ריפוי ועיסוק נרשם שאינו מתמצא בזמן,
16 התמצאות חלקית במקום, מתמצא באדם, לא מודע למצבו, שיפוט חלקי; לעיתים
17 תכנים לא תואמים. ב-MMSE צבר 11/25 נקודות. התיפקוד הקוגניטיבי מאופיין
18 בשינויים הן מזמן לזמן והן בהבדלים קיצוניים בין חלקי התיפקוד. ...
19 ב-8/6/15 הוצאה תעודת רופא על ידי דר' ... רופאה גריאטרית, לצורך הליך של מינוי
20 אפוטרופוס לגוף. נרשם: "פגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל המישורים: זכרון,
21 התמצאות, שפה והבנה. ללא תובנה למצבו ושיפוט לקוי."
22 ב-9/6/15, במכתבה של העו"ס ... ממליצה על מינוי... כאפוטרופוסים לענייני גוף...
23 ב-21/8/15, מועד החתימה, נרשם "מהבוקר באי שקט קל, ממלמל לא ברור."
24 בהמשך נרשם שהוא מבולבל. ב-20/8/2015 מסר שיש לו הזיות ומבקש פסיכיאטר.
25 (...) בטופס מעקב מה-28/8/15 נרשם פעמים רבות אינו מדבר לעניין. (18).
26 יש לציין שעוד ב-7/4/2015 הוצא טופס פעולה דחופה. מדובר בטופס שנועד לחולים
27 שמפאת מצבם אינם מסוגלים להביע הסכמה לפרוצדורה ניתוחית. נדרשת חתימה
28 של 3 רופאים. "...
29 (חוות דעת המומחה, ד"ר חבר, ע' 5-2).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 המומחה סיכם, כי מהמסמכים והתיעוד, עולה שהמנוח היה מבולבל ביום החתימה ממש,
2 לאחר פגיעה קוגניטיבית ניכרת במצבו והתדרדרות במצבו המנטלי. על כן, מסקנתו הינה,
3 שבמועד החתימה על הצוואה השנייה, הסבירות הגבוהה הינה שהמנוח לא היה כשיר משפטית
4 להבחין בטיבה של צוואה.
5
6 "הצוואה השניה נחתמה כ-14 חודשים לאחר הצוואה הראשונה ולאחר תקופה
7 ארוכה של אשפוזים כשמצבו המנטלי מאופיין ב"צלילות לסירוגין". החל מחודש
8 מאי הוא מוגדר כ-"סיעודי עם ירידה קוגניטיבית משמעותית" ... בתעודת רופא
9 שהוצאה ביוני 2016 מתוארת פגיעה קוגניטיבית בכל המישורים. ... את המצב של
10 צלילות לסירוגין מתאר אחד מהחברים ב-6/7/15: "ישנם רגעים שהוא מבין ומודע
11 וישנם גם הרבה הזיות ודברים שלא קשורים כלל למציאות" ...
12 התמונה שעולה היא של הדרדרות במצבו המנטלי שלעיתים הוא צלול ולעיתים
13 מבולבל וככל שמתקרבים למועד פטירתו פרקי הזמן של בלבול יותר ארוכים.
14 השאלה שעולה היא באם היו תקופות שבהם היה צלול אולי היה צלול במועד
15 החתימה?
16 תשובה לשאלה זו מתקבלת מעיון בדפי המעקב מה-____ שם נרשם ב-21/8/15
17 שהוא מועד החתימה – שהוא מבולבל ...
18 **מסקנה**
19 **קיימת סבירות גבוהה לכך שבמועד החתימה של הצוואה השניה, מאוגוסט 2015,**
20 **המנוח לא היה כשיר משפטית להבחין בטיבה של צוואה."**
21 (חוות הדעת, ע' 4-5).
22
23 52. המומחה סקר את המסמכים הרפואיים עליהם הסתמך ומהם הגיע למסקנות, לרבות מסמכים
24 מבית החולים איכילוב, מבית החולים מאיר (מחלקות שונות בהן המנוח אושפז) מסמכים
25 ודיווחים מהמוסד '____' (קבלה, מעקב, טיפול, אבחון, דו"ח עו"ס, תעודת רופא למינוי
26 אפוטרופוס לגוף, מכתב לבית המשפט למינוי אפוטרופוס, ועוד).
27
28 53. נוכח הפירוט בחוות הדעת, לא יפורטו בשנית כל המסמכים. ברם, די באזכור חלקם, להלן,
29 בצירוף תעודת הרופאה הגריאטרית, כדי להיווכח כיצד מצבו של המנוח הלך והתדרדר עד מועד
30 הצוואה המאוחרת.
31
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 54. בסמוך לקבלה למוסד '_____', הוגדר המנוח, בטופס מידע רפואי סיעודי (21.5.15), כסיעודי
2 עם ירידה קוגניטיבית משמעותית, שאינו מתמצא במקום ובזמן, לא מודע למצבו, ומתקשה
3 להביע את עצמו ואת רצונותיו. במסמך קבלה למוסד _____ (27.5.15), נרשם שהוא סיעודי
4 ודמנטי.
5
6 55. **תעודת הרופאה המומחית בגריאטריה**, ד"ר _____, מיום 8.6.2015, חודשיים לפני
7 החתימה על הצוואה, צורפה לבקשה למינוי המשיבים כאפוטרופוסות לגוף לצמיתות על המנוח
8 (א"פ 15-06-21656).
9
10 56. הרופאה בדקה את המנוח בעצמה, וכתבה את מסקנותיה בזמן אמת, לאחר בדיקה שערכה לו,
11 ובהסתמך על התיק הרפואי.
12 נרשם, כי המנוח סובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת, נמצא במצב ללא תובנה למצבו, וכן סובל
13 משיפוט לקוי:
14 **"פגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל המישורים: זכרון, התמצאות, שפה והבנה. ללא**
15 **תובנה למצבו ושיפוט לקוי."**
16
17 57. וזו לשון תעודת הרופאה:
18
19 "אני הח"מ מעיד מאשר בזאת כי ביום: 08/06/2015 במקום: _____ בדקתי את פלוני
20 ומצאתי בו את הממצאים הבאים: (...)
21 היסטוריה רפואית משמעותית
22 התקבל לבית אבות _____ ב-27/5/2015 למחלקה הסעודית אחרי אישפוז בבית חולים
23 _____ . בן 68 ברקע פרקינסוניזם. היה באישפוז בפנימית-ו, מחלקה אורולוגית וגם כחודש
24 אחרון במחלקה נאורולוגית. ב-07/04/2015 עבר כריתה של ממצא ב... אחרי ניתוח מצבו
25 הידרדר עד צורך להנשמה. (...)
26 **פגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל המישורים: זכרון, התמצאות שפה והבנה.**
27 **באבחון מינימנטיל MIMSE כעת קיבל ציון 11/25.**
28 **ללא תובנה למצבו ושיפוט לקוי.**
29 **אינו יכול לנהל ענייניו וזקוק למינוי אפוטרופוס לגוף.**
30 (...)
31 1. **האם ניתן ליצור קשר עם הדייר המאפשר הערכה של מצב מנטלי? כן**
32 2. **האם קיימת הפרעה בתפקודים הקוגניטיביים ו/או הפרעות התנהלות? (פרט)**
33 **הפרעה בהתמצאות, זכרון שפה והבנה.**
34 3. **האם קיימת תובנה למצבו? (פרט) ללא כל תובנה למצבו**
35 1. **אם הליקויים הם בדרגה המונעת מהדייר לקבל החלטות על גופו? כן**

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 2. האם הדייר מסוגלת/מבחינת מצבו/ה להביע דעה בענין מינוי אפוטרופוס עליו/ה? **לא**
 2 3. האם הדייר מסוגלת/מבחינת מצבו/ה להביע דעה בענין המועמד/ת המוצע/ת? **לא**
 3 6. האם הדייר זקוק למינוי אפוטרופוס לתקופת זמן מוגבלת או לצמיתות? **כן, זקוק למינוי**

אפוטרופוס לגוף לצמיתות

4 על סמך מה נכתב הסיכום וההחלטות (פרט: בדיקה/חוו"ד/אחר)

5 תיק רפואי כולל מכתב שחרור מבי"ח מאיר

6 הערכה גריאטרית – ד"ר _____

הערות

7 **גבר בן 68 לאחר אשפוז ומחלה ממושכים עם פגיעה קוגניטיבית חמורה.**

8 **אינו יכול לנהל ענייניו וזקוק למינוי אפוטרופוס לגוף.**

9 לאור מצבו הכללי הירוד מומלץ מינוי אפוטרופוס לגוף ללא הופעתו בבית משפט.

10 (תעודת רופא ד"ר _____ מיום 8.6.2015, א"פ 15-06-21656).

- 11 58. גם עו"ס המוסד _____ הגישה דיווח, מיום 9.6.15, ממנו עולה, כי מסוף חודש 1/2015 עת
 12 אושפז, מצבו של המנוח התדרדר בצורה משמעותית מכל הבחינות, עד כי במועד כתיבת
 13 הדו"ח נכתב שיש הכרח במינוי אפוטרופוס לגוף עבורו נוכח פגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל
 14 המצבים ואף אינו מסוגל להביע דעתו בעניין המינוי:

15 "ב-27/01/15, התאשפז בבית חולים _____ ו-_____. עד אז היה עצמאי, צלול, התגורר לבד
 16 ואף עבד לפרנסתו. מאז אשפוזו ועד לקבלתו למוסדנו ב-27/05/15 למחלקה סיעודית, נשאר
 17 במסגרת אשפוז בבית החולים. עבר בין מספר מחלקות ביניהן: אורולוגית, שיקום ב____, פנימית ו' ומחלקת עצבים. ...

מצבו התדרדר בצורה משמעותית מכל הבחינות וכיום:

18 **תפקודית – סיעודי וזקוק לעזרה מלאה ברחצה, הלבשה ואכילה, מרותק לכיסא גלגלים,**
 19 אינו שולט על ...

20 **קוגניטיבית – כפי שמצוין במכתב הרפואי במצורף בזאת קיימת פגיעה קוגניטיבית ניכרת**
 21 **בכל המישורים: זיכרון, התמצאות, שפה והבנה. ללא תובנה למצבו ושיפוט לקוי.**

22 בשל מצבו הדייר אינו מסוגל להביע דעתו בענין מינוי אפוטרופוס.

23 לאור האמור לעיל זקוק למינוי אפוטרופוס לענייני גוף בלבד.

24 חבריו מודעים למצבו ולצורך במינוי אפוטרופוס לענייני גוף בלבד. חתמו על כך בפניי
 25 (ממונים כמיפוי כוח לענייני כספים)."

26 (דיווח עו"ס מוסד _____, הגב' _____, 9.6.2015, א"פ 15-06-21656).

- 27 59. בדיווח המוסד מיום 6.7.15, חודש וחצי לפני עריכת הצוואה, עם רופא ועו"ס _____, דיווח
 28 המשיב 1 בעצמו שלמנוח יש הזיות ומדבר ללא קשר למציאות. (נספח ע' 141 לתצהירי
 29 המתנגדים).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 גם בסמוך למועד עריכת הצוואה המנוח ביקש עזרה, אמר שיש לו הזיות וביקש פסיכיאטר.
2 דווח שהמשיבים אמרו שינסו לסדר עבורו בדיקת פסיכיאטר דרך קופ"ח. קרי, המשיבים ידעו
3 על מצבו של המנוח במובן זה. (ראה גם חוות הדעת, ע' 4).
4
5 60. בתשובות המומחה לשאלות ההבהרה, השיב כי מכלול הנתונים והמסמכים מביאים למסקנה
6 שבסבירות גבוהה יותר המנוח לא היה כשיר משפטית.
7
8 61. המומחה הדגיש, שזו המסקנה לאחר אינטגרציה של כל הנתונים. מופיעה ירידה קוגניטיבית
9 משמעותית החל ממועד קבלתו של המנוח למוסד ' _____ ' ואילך, כשנרשם שאינו מתמצא
10 במקום, בזמן, ואינו מודע למצבו. גם כשנרשם מדי פעם בהמשך שמתמצא או צלול, אין לכך
11 משמעות של כשירות משפטית, נוכח מצבו הרפואי.
12
13 62. המומחה ציין, שהמנוח סבל ממצבי דליריום, כלומר אפיזודות של בלבול לסירוגין בשילוב
14 ירידה קוגניטיבית. חודשיים קודם לעריכת הצוואה, בחודש 6/2015, הוצאה תעודת רופא שבה
15 מתוארת פגיעה קוגניטיבית בכל המישורים, מייחס משקל רב לחוות דעת רפואית זו, מאשר
16 להתרשמות עו"ד. גם דיווחי הצוות בסמוך למועד החתימה, כי המנוח מבולבל, ממלמל לא
17 ברור, ויום לפני מסר שיש לו הזיות ומבקש פסיכיאטר, תומכים במסקנה זו.
18
19 "הערה :- מעיון בשאלות עולה שהסוגיה המרכזית היא "צלילות לסירוגין". (...) ההפרעה של
20 המנוח לא הייתה הפיכה ולמרות המצבים שבהם היה צלול **התמונה הכוללת** ולאחר
21 אינטגרציה של כל הנתונים מובילים למסקנה שמבין שתי האפשרויות כשיר או לא כשיר
22 משפטית – האפשרות שלא היה כשיר – יותר סבירה. (...)
23 גליון קבלה מה _____ :- "קוגניטיבית :- ירידה קוגניטיבית משמעותית. אינו מתמצא
24 במקום, בזמן ואינו מודע למצבו". ... למשפט התמצאות שמורה אין משמעות של כשירות
25 משפטית.
26 ... אני מתייחס לתוצאות שהינן בתחום הפסיכיאטרי. מצבי דליריום הנם אפיזודות של
27 בלבול שהרקע הוא המחלה-פרקינסון. ... אומנם הדליריום מופיע באפיזודות אך הוא
28 מתרחש על רקע מחלת הפרקינסון ודמנציה.
29 ג) מכאן שהנושא של אבחנה לא רלוונטי שכן אין מדובר בשתי מחלות שיש להכריע ביניהן
30 אלא במחלה אחת. האבחנה שלו הינה להערכת ירידה קוגניטיבית עם בלבול לסירוגין על
31 רקע מחלת פרקינסון. (...)
32 8) ... ב) יתכן שהיה צלול במועד בדיקת העובדת הסוציאלית. עם זאת לא ניתן להסיק מכך
33 שהיה כשיר משפטית. (...)
34 10) השיפור מתייחס לשיפור בתקשורת ולקושי להבין אותו הוא אינו מעיד על כשירות
35 משפטית.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 (11) שיפור התנהגותי לא מעיד על שיפור כלשהו בכשירות המשפטית.
- 2 (12) לא ראיתי במסמכים עדות לשיפור מתמשך. הצוות תיאר את התנהגותו כצלילות
- 3 לסירוגין. את כשירותו המנטלית ניתן וצריך להעריך בהתחשב במחלה הבסיסית ובמכלול
- 4 הממצאים. (...) הוצאה תעודת רופא שבה מתוארת פגיעה קוגניטיבית בכל המישורים (...)
- 5 (ב) נתבקשתי להתייחס לאוגוסט 2015. (...) במילים אחרות יום לפני החתימה היו לו הזיות
- 6 ובהמשך היה מבולבל. (...) (21) יכולת לחתימה לא משקפת כשירות משפטית."
- 7 (תשובות המומחה מיום 8.2.2020 לשאלות הבהרה).
- 8
- 9 63. המומחה זומן לחקירה ע"י המשיבים, והשיב בעדותו, כי כאשר אדם נמצא במצב מבולבל, הוא
- 10 אינו כשיר לערוך צוואה.
- 11 יש להעריך את מצבו במכלול הממצאים ובהתחשב במחלה, ומהמסמכים עולה כי לא היה
- 12 מסוגל לערוך את הצוואה השנייה.
- 13 ההתדרדרות של המנוח נמשכה באופן רציף, בחודש 5/2015 היה עם ירידה קוגניטיבית
- 14 משמעותית, והמונח 'צלילות לסירוגין' אין פירושו שהמנוח היה כשיר לעריכת הצוואה.
- 15
- 16 "ש. האם נכון שלפי חוות דעתך שהבנאדם בנמצא במצב מבולבל הוא לא מוכשר
- 17 לעשות צוואה
- 18 ת. כן (...)
- 19 ש. אבל זה נכון אתה גם כותב בחוות דעת שהיו מצבים שהוא כשיר ולערוך צוואה.
- 20 ת. הוא היה יכול לכתוב צוואה בשנת 2014. את הצוואה הראשונה הוא היה מסוגל
- 21 לערוך אולם את הצוואה השנייה הוא לא היה מסוגל מבחינה משפטית באופן שתהיה
- 22 כשירה לכל דבר. (...)
- 23 (...) לא. אוסיף לא רק במועד החתימה אלא החל ממאי כפי שציינתי הוא כבר היה
- 24 במצב של ירידה קוגניטיבית משמעותית.
- 25 ... קבעתי שהייתה ירידה קוגניטיבית שהזמן הראשון שמוזכר באופן ברור שיש
- 26 ירידה קוגניטיבית היתה בחודש מאי, לאחר מכן ההידרדרות נמשכה עם צלילות
- 27 לסירוגין. כאן אני צריך להוסיף כדי להבין את המונח צלילות לסירוגין ... כאשר
- 28 מדובר בדמנציה זה תהליך ללא מחלה שיש לה התחלה וסוף שבו נפגעים תפקודים
- 29 שונים של המוח קשה מאוד לדבר על נקודה ספציפית אנחנו מדברים על תהליך.
- 30 הבלבול שמופיע במהלך דמנציה הוא חלק מהמחלה, הוא לא משהוא שפתאום זה
- 31 מתחיל ונגמר, וגם בתקופה שהמנוח היה צלול לכאורה אין זה אומר שהיה כשיר
- 32 משפטית.
- 33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-19-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 (...) הרופאה שהוציא המלצה לאפוטרופוסות כתבה את המילים זה היה ב-6/15 נרשם
2 פגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל המישורים. התמצאות, זכרון, שפה. מה שאני טוען
3 שלא חייבים לכתוב את המילה דמנציה כדי להבין שמצבו המנטלי היה כזה שלא
4 איפשר לו להבין בטיבה של צוואה."
5 (5.5.21, ע' 49, ש' 32, ע' 50, ש' 1, 7-9, 20-21, 29-31, ע' 51, ש' 4-1, 11-14).
- 6
7 64. המומחה שב והסביר, כי המסקנה הינה תוצאה של המכלול שמצוי בפניו, תעודת הרופאה
8 והמסמכים הרפואיים. מחודש 5/2015 המנוח לא היה כשיר, ולכן טענה שהיה כשיר משפטית
9 במועד עריכת הצוואה לקראת סוף אוגוסט היא בסבירות זניחה.
- 10
11 "ת. תשובתי מתחלקת למס' חלקים. 1. זה לא רק על סמך מכתבה של הרופאה אלא
12 על אינטגרציה של כל המסמכים שהועמדו לפני. 2. אני מחזיר את העו"ד הנכבד
13 לתשובתי שמדובר במסקנות סלקטיביות שמונחים של סבירות, הסבירות שהוא היה
14 כשיר מנטלית לאור הממצאים שעמדו בפני במועד הצוואה השנייה היא זניחה. (...)
15 ת. ... יש המשכיות מצד של כשירות מלאה למצב של חוסר כשירות מוחלטת ובעצם
16 יש 2 הנקודות שביניהם בין 2 הנקודות כשיר או לא כשיר אפשר למצוא את האדם
17 שמנסה לכתוב צוואה. כפי שצינתי קודם מדובר בתהליך, מדובר במצבים של שינוי
18 היותו צלול והיותו מבלבל. (...) חוות הדעת שמבוססת על אינטגרציה בין כל המידע
19 ולא רק על נקודה אחת. (...)
- 20 (... מרכיב נקודתי או אירוע נקודתי לא זה שקובע לבדו את המסקנות הסופיות אלא
21 אינטגרציה בין הראיות. יתרה הזאת העובדה שאדם מכיר שיש לו הזיות לא הופך
22 אותו לכשיר משפטי (... אני רוצה להשלים את התשובה. זה שהוא מקבל תרופות
23 שגורמות להזיות זה לא משנה את המסקנה במועד החתימה היה לא כשיר. (...)
- 24 (5.5.21, ע' 51, ש' 18-21, ע' 52, ש' 19-24, ע' 54, ש' 11-14, 20-21).
- 25
26 65. המומחה הוסיף, כי המנוח צבר נקודות מועטות במבחן המינימנטל, בנוסף לממצאים נוספים.
27 אין בתיק ממצא רפואי חדש לפיו המנוח חזר להיות כשיר קוגניטיבית, הדבר מאושש על ידי
28 דיווחי מספר אנשי צוות במוסד בו שהה. מבחינה רפואית, אין להסתמך על התרשמות עוה"ד
29 שפגשה בו לעניין כשירות.
- 30 "ת. הבדיקה היא בדיקה המינימנטל שבו מספר הנקודות המקסימלי הוא 30 והמנוח
31 צבר רק 11
32 ש. מה המשמעות
33 ת. ישי ליקוי קוגניטיבי משמעותי שלא מאפשר הבעת דעה או התייחסות לצוואה.
34 (...)

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ש. המנוח תועד בממסכים הרפואיים כמי שסבל מהזיות ... גם יום לפני עריכת
2 הצוואה ... נכון לומר שהזיות בעצם מתרחשות שאדם רואה או שומע דברים שאינם
3 קיימים במציאות
4 ת. בדרך כלל כן. (...)
5 ש. גם אם נניח בהנחה נוספת שהעו"ד והעדים התרשמו סלקטיבית בנקודת זמן
6 מסויימת של חתימת הצוואה שהוא מבין את המשמעות האם נכון כדי להעיד שאין
7 כשירות משפטית
8 ת. עם כל הכבוד לעו"ד היא לא אשת מקצוע בשביל להחליט שהוא כשיר או לא
9 כשיר."
10 (שם, ע' 59, ש' 9-11, ע' 60, ש' 29-32, ע' 61, ש' 7-9).
11
12 66. נדחית טענת המשיבים, שאין לקבל את חוות דעת המומחה, גם מהטעם שהסתמך על דיווחי
13 אנשי צוות במוסד שלא ידוע מה הכשרתם המקצועית, או שכתבו שהמנוח מבלבל ביום אחר.
14 דיווחים חוזרים של אנשי צוות המוסד, כי המנוח במצב 'מבלבל' וממלמל דברים חסרי פשר,
15 ניתן להבין כפשוטם, והם גם תואמים את המסמכים הרפואיים שהוצגו. מדובר בתיאור בלשון
16 ברורה של מצב המנוח בעת הרישום.
17
18 גם הטענה שאינם יודעים עברית, לא הוכחה. הפיזיותרפיסטית, שזימנו לעדות, השיבה כי האח
19 במוסד מדבר עברית מצוין:
20 "ש. אני לא מכיר את _____ האם את יודעת האם הוא שולט בעברית.
21 ת. מדבר עברית מצויין."
22 (17.11.20, הגב' _____, ע' 30, ש' 29-30).
23
24 67. על המתנגדים הנטל להוכיח את טענתם לאי כשירות במועד עריכת הצוואה, בתיעוד רפואי
25 ובחוות דעת מומחה, משכך יש לבחון גם את המסמכים.
26
27 68. מיום האשפוז בבית החולים בסוף חודש 1/2015 - ועד לפטירתו בחודש 10/2015, לא שב המנוח
28 לביתו. הוא אושפז בבית החולים, עבר מספר מחלקות, שיקום, אשפוז, ולבסוף הועבר במצב
29 סיעודי למוסד '_____
30
31 69. הרופאה הגריאטרית שבדקה את המנוח בחודש 6/2015, כתבה שסובל מפגיעה קוגניטיבית
32 ניכרת בכל המישורים, נעדר התמצאות, והמליצה כי ימונה עבורו אפוטרופוס לגוף לצמיתות,
33 לצורך קבלת החלטות עבורו, שכן אינו יכול לעשות כן.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

70. הוגש תיעוד רפואי מזמן אמת בו נבדק המנוח (ביום 8.6.15), בו נכתב על הפגיעה הקוגניטיבית
הניכרת שלו. המשיבים אישרו שלא חולקים על עצם המסמך (19.11.20, ע' 44 ש' 33), כמו כן
בחרו שלא לזמן לחקירה את הרופאה הגריאטרית שבדקה את המנוח חודשיים לפני עריכת
הצוואה, ככל ורצו לערער את תוכנו.
71. והרי מי כמו הרופאה, המומחית בגריאטריה, יכול היה להעיד, מכלי ראשון, על מצבו של
המנוח. זאת, לאחר שבדקה אותו וכתבה שסובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת, ובכל המישורים,
נפגע לו הזיכרון, התמצאות, שפה, הבנה, נעדר תובנה למצבו, וסובל משיפוט לקוי. לכן יש
למנות לו אפוטרופוס, ואף אינו יכול להביע את עמדתו בעניין זה. (תעודת רופא, ד"ר ____, מיום
8.6.15, לעיל).
72. נדחית טענת המשיבים, כי היה על המתנגדים לזמן את הרופאה לעדות, והעדר זימונה עומד
כנגדם. שהרי המתנגדים תומכים במסקנת הרופאה שבדקה את המנוח ועם מסקנותיה, קרי
הסכימו לתוכנו של המסמך ועם הצגתו.
- משכך ככל ורצו המשיבים, לסתור את תוכן תעודת הרופאה או לחלוק על המסקנה בה (אף
שכאמור הם שהגישו אותה והסתמכו עליה במסגרת בקשה מטעמם לבית המשפט למינויים
כאפוטרופסים עם תצהיר החתום על ידם), היה עליהם לזמן לעדות את הרופאה.
73. הימנעות זו של המשיבים מלזמנה לחקירה עומדת לחובתם. נקבע בפסיקה, כי הימנעות צד
מלזמן לעדות עד, מקימה חזקה שאילו היה מזמן אותו לעדות, היה תומך בגרסת הצד שכנגד.
משלא עשו כן, מסקנת הרופאה על כנה ומשקלה רב, כי נכתבה בזמן אמת ולאחר בדיקת המנוח.
74. המשיבים גם חזרו בהם מזימון לעדות של עו"ס "_____", שדיווחה כי המנוח סובל מפגיעה
קוגניטיבית ויש צורך למנות לו אפוטרופוס. אין בכך שכתבו בסיכומים שעשו כן לצורך יעילות
הדיון, כדי לשנות מהדיווח שכתבה.
- אי זימון הרופאה והעו"ס לעדות, והותרת המסמכים שנכתבו בזמן אמת על כנם, עומדים כנגד
גרסתם.
75. תרשומות אנשי הצוות במוסד הן, כי המנוח לא דיבר לעניין, היה אגרסיבי בזמן הארוחות ואף
נתן מכות לאנשי הצוות. ("מדבר לא לעניין", 7.7.15, "דייר אגרסיבי בזמן אכלה צועק ונותן
מכות לאנשי צוות"), במצב קוגניטיבי ירוד. ("קוגניטיבית - ירוד מאוד", ע' 3 למעקב עו"ס). עם
הזיות, מבולבל, ממלמל, חסר שקט, מבקש פסיכיאטר.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 כך, בין היתר:
- 2 "הדייר מבולבל ממלמל לא ברור מה הוא רוצה" (18.8.15 בצהרים)
- 3 "דייר מבולבל" (18.8.15 בערב).
- 4
- 5 76. דיווח יום לפני עריכת הצוואה, ביום 20.8.15, 13:40:
- 6 "מהבוקר באי שקט קל ממלמל לא ברור מה עובר עליו מדבר לא ברור ...
- 7 מסר שיש לו הזיות ומבקש פסיכיאטר לבדוק אותו...
- 8 החברים _____ מנסים לסדר לו בדיקת פסיכיאטר דרך קופת חולים"
- 9 (מיום 20.8.15, 13:40).
- 10
- 11 וכן דיווח מיום עריכת הצוואה 21.8.15, בשעה 13:40:
- 12 "מהבוקר באי שקט קל ממלמל לא ברור מדבר לא ברור.
- 13 אכל ושתה טוב קיבל טיפול כרשום.
- 14 הושכב במיטה בשעה 10:00 הגיעו חברים יצאו לבית קפה וחזרו בשעה 11:00.
- 15 הוכנס למיטה התלונן על כאבים לא ברורים קיבל T OPTALGIN 500
- 16 בהשפעה חלקית המשך מעקב ורישום." (יום 21.8.15, בשעה 13:40)
- 17
- 18 "מבולבל" (יום 22.8.15 בשעה 13:37), וכן הלאה.
- 19 (ראה הרישומים בדיווחי מוסד _____, ע' 192-193 לתצהיר המתנגד 1).
- 20
- 21 77. קרי, המשיבים ידעו על מצבו של המנוח, שיש לו הזיות וזקוק לפסיכיאטר, בסמוך לחתימה על
- 22 הצוואה שמבקשים לקיים. המשיב 1 העיד בחקירתו:
- 23
- 24 "ש. מפנה לע' 47 מתוך 60 מדוח אחיות ... אתם ידעתם שיש לו הזיות, יום לפני
- 25 הצוואה, נכון.
- 26 ת. ... אני מסתכל ולא מצליח להבין מה כתוב. ציינתי של _____ היו הזיות."
- 27 (19.11.20, ע' 46 ש' 15-20).
- 28
- 29 78. הפיזיותרפיסטית אישרה שעוד בחודש 7/2015 הצוות התרשם שהמנוח לא במצב מנטלי תקין
- 30 שמסוגל ללמוד ולהפנים ולא חשבה שיחזור ללכת:
- 31 "כן. כנראה זה מה שאני אמרתי." (17.11.20, ע' 32, ש' 20).
- 32
- 33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

79. המתנגד 1, שפירט על החברות קרובה במשך עשרות שנים עם המנוח, מאז השירות הצבאי (סי' 1
2 -14 לתצהיר מר _____), תיאר כיצד מצבו של המנוח התדרדר מאז האשפוז בחודש
3 1/2015 (עת בעל הבית בו גר המנוח התקשר לומר לו על כך כי ידע על הקרבה ביניהם), ועל
4 הביקורים במוסד. בקיץ 2015 המנוח דיבר לא ברור, צעק, השיב לא לעניין לשאלות, והיה קשור
5 למיטה. (סי' 28-30). תצהירו לא נסתר בחקירתו (17.11.20, ע' 12-16).
6
80. אשת המתנגד 1, שתארה את החברות ההדוקה, כלשונה, עם המנוח, מאז הייתה בת 18 והכירה
7 את בעלה, ולאורך עשרות שנים של קירבה (סי' 2-11 לתצהיר הגב' _____), תיארה כיצד
8 התדרדר מצבו באישפוזים.
9
10 בחודש 5/2015, כשהיא ובעלה ביקרו את המנוח (ביחד עם המתנגד 2 ורעייתו), היה מבלבל,
11 דיבר באופן לא ברור, מדי פעם צעק והיה קשור למיטה. מאז ובהמשך מצבו היה לא טוב, קשה
12 מאד להבינו, דיבר שלא לעניין. (סי' 26-27 לתצהיר הגב' _____). תצהירה לא נסתר בחקירתה
13 (17.11.20, ע' 11-12).
14
81. המתנגד 2 תיאר בתצהירו את החברות עם המנוח לאורך עשרות שנים, מאז השירות הצבאי
15 (עת שירתו ביחד - המנוח, שני המתנגדים והמשיב 2). שניהם שמרו על החברות לאורך כל
16 השנים גם לאחר שהמתנגד עבד בחו"ל, בביקורים הדדיים ושיחות טלפון.
17
18 לאחר שהמנוח חלה בפרקינסון פנה אליו ולמתנגד הנוסף, חבריו, בחודש 4/2014, כשהגיע
19 לארץ, וביקש מהם שבעת הצורך יהיו אפוטרופסים שלו, והסכימו. בהמשך גם סיפר לו שערך
20 צוואה. (סי' 13-17 לתצהירו).
21 הוא תמך במנוח כספית לאחר שמצבו הורע בערוב ימיו (סי' 14-15 לתצהירו), וביקש מאדם נוסף
22 (_____) שיסייע לו, על כך גם העיד. (בדרך של היוועדות חזותית, 17.11.20, ע' 20, ש' 14-15).
23 כאשר הגיע לבקר כשהיה מאושפז התרשם לרעה ממצבו. תצהירו לא נסתר בחקירתו (שם).
24
82. חברה ותיקה נוספת של המנוח, ד"ר _____, שאיננה אחת מהזוכים (באף צוואה), העידה
25 שהכירה את המנוח עשרות שנים, מאז ילדותה, נפגשה עימו כל שבוע-שבועיים, והייתה עימו
26 ביחסים קרובים.
27
28 היא הכירה את המתנגדים, את המשיב 2, לא הכירה את המשיב 1, יודעת שהמנוח עבד אצלו.
29 (17.11.20, ע' 7 ש' 10-18). ידעה על הקשר הקרוב שלו עם המתנגדים, הצהירה על ביקורים
30 בביתם ושיחות עימם (סי' 11-13 לתצהירה). המנוח סיפר לה שבצוואתו הוריש את רכושו
31 למתנגדים (שם, ע' 6 ש' 25-27, ע' 7 ש' 1-3).
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-19-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

1 גם כשאושפז במוסד הגיעה לבקרו כל כמה ימים (ע' 7, ש' 31-30), וחוותה את ההתדרדרות
2 במצבו בקיץ 2015 :

3 "16. במהלך ביקורינו התרשמנו בצער רב מן השינוי, שחל במצבו.
4 במקום אדם גבוה, עצמאי, שנון, בעל חוש הומור ומודע למעשיו שכב במיטה אדם מעוות
5 בגופו, תלתי, מבולבל. ככל שהתקדם האשפוז עלתה רמת הבלבול ורמת התלות בסביבה. ...
6 בתום כל ביקור הייתי בוכה בכאב רב על הידרדרותו. (...)
7 19. אירוע אחד היה קשה במיוחד. הוא התקיים במהלך חופשת הקיץ 2015 (יולי-אוגוסט).
8 בסיום הארוחה ... הוצאנו את המנוח אל גינת המבנה. המנוח היה דרוך מאוד, צעק בקול
9 רם כמה פעמים ודרש שנחזור מיד, כי "הם יבואו". הוא נראה מפוחד מאוד. כל ניסיונותינו
10 להרגיעו ... לא צלחו. ... הוא התנהג באגרסיביות פיזית ומילולית, שלא תאמה לעדינותו
11 ולנועם הליכותיו. הוא נראה מנותק לגמרי מהמציאות. שקוע בעולם אחר. ...
12 טראומת המפגש הזה הותירה בנו תחושה קשה מאוד."
13 (ס' 16-19 לתצהיר ד"ר _____).

14
15 83. כך גם השיבה בעדותה :

16 "ש. בכל הביקורים שהיית אצלו במבריא את זוכרת מקרה אחד שהוא היה מאופס
17 ת. לא. אנחנו ראינו את ההידרדרות, את החוסר הקשר למציאות, האירוע שאני
18 מזכירה אותו היה אירוע מאוד טראומתי. ... לראות אותו רתום לכיסא ולראות אותו
19 בצעקות שבחיים לא שמעתי כאלה. (...) זה לא היה בתחילת יוני. ... יוני אוגוסט. ...
20 ש. אני מבין שהתרשמת בביקורים של במבריא ש.. לא מחובר למציאות
21 ת. נכון. (...) אני לא אשת מקצוע. מה שאני יכולה להגיד בהתרשמות שלי הוא לא
22 היה קשור למציאות, יכולת הקוגניטיבית שלו הולכת ויורדת. "
23 (17.11.20, ע' 9 ש' 14-17, 22-24, ע' 10, ש' 16-20).

24
25 84. נתתי דעתי על טענת המתנגדים, כי נוסח הצוואה המאוחרת, בשונה מהצוואה המקודמת, איננו
26 מפרט מהו רכושו של המנוח, ויש בכך להעיד כי לא היה מודע לטיב רכושו.
27 עם זאת ומאחר וגם נוסח כללי של ציווי מסוג זה הינו תקין ומקובל, ואף שבצוואה הקודמת
28 המנוח כן פירט את רכושו, לא יהא בכך כדי להכריע את הכף לקבלת ההתנגדות.
29

30 85. לא הוכחה גרסת המשיבים בסיכומיהם, כאילו מצבו של המנוח השתפר למועד עריכת הצוואה
31 ("שיחותינו חזרו להיות כימים ימימה", ס' 18 לתצהיר רעיית המשיב 1, הגב' _____). כאשר
32 נשאלה על כך השיבה :

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 "ש. בתיעוד הרפואי של הצוות המטפל יש תיעוד בהעדר צלילות, בלבול, מצב
2 קוגניטיבית ירוד, דיבור שאינו לעניין גם במועדים הסמוכים לצוואה. אני רוצה
3 להפנות אותך לדוח האחיות של _____....
4 ת. ... אני לא יודעת שהוא היה מבולבל. לאורך התקופה שהוא היה במבריא הוא
5 הגיע למבריא הוא היה במצב לא טוב ... המצב שלו הלך והשתפר ...".
6 (19.11.20, הגב' _____, ע' 38 ש' 29-32).
7
8 ברם, הדבר אינו עולה בהלימה עם התיעוד מהמוסד.
9
10 86. נתתי דעתי על טענת המשיבים, שגם עוה"ד וגם עדי הצוואה, התרשמו והצהירו שהמנוח צלול
11 וכשיר לחתום על הצוואה.
12 אלא שבעת חקירתם התברר, שגם עוה"ד וגם עדי הצוואה - לא ידעו שהמנוח נזקק למינוי
13 אפוטרופס בגין פגיעה קוגניטיבית ניכרת ושיפוט לקוי (ולא רק בגין פגיעה פיזית או תיפקודית).
14
15 87. יתר על כן, עוה"ד שערכה את הצוואה, הצהירה שהמשיב מסר לה שהמנוח נמצא במצב
16 קוגניטיבי תקין, ומבין היטב מה קורה עימו.
17 לא סיפר לה שהם מונו כאפוטרופסים עליו בגלל שמצבו הקוגניטיבי לא היה תקין, והיא הבינה
18 שהפגיעה שלו רק גופנית.
19
20 4" מר _____ פנה אלי והסביר לי שהוא פונה בשם המנוח, שהוא חברו הקרוב עשרות
21 שנים והסביר שהמנוח ביקש ממנו לאתר עבורו עורך דין לשם עריכת צוואה. הוא
22 סיפר לי שלמנוח אין כל משפחה קרובה והוא חולה בפרקינסון. **לשאלתי, הבהיר לי**
23 **מר _____ כי המנוח נמצא במצב קוגניטיבי תקין וכי הוא מבין היטב את הקורה עימו**
24 **וביקש ממנו, מספר פעמים, לאתר עורך דין. (...).**
25 **(ס' 4 לתצהיר עוה"ד _____).**
26
27 88. עוה"ד מסרה שנפגשה עם המנוח לבד והתרשמה שידוע מי היא ומה רצונו ("הוא ידע והבין מי
28 אני – "עורכת דין _____" "... ס' 6 לתצהירה), ותיאמה פגישה נוספת לחתימה על הצוואה.
29
30 אולם, כך השיבה בחקירתה, אילו הייתה יודעת את הדבר - ייתכן שהייתה פועלת אחרת. בפועל,
31 לא ידעה, שכן המשיבים אמרו לה שאין בעיה עם מצבו המנטלי של המנוח, רק עם הגוף:
32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 "ת. שנתבקשתי לערוך צוואה נשאלתי סופר לי שמדובר בחבר והוא במוסד _____
- 2 נדמה לי שמו והוא סובל בפרקינסון, שאלתי מה מצבו המנטלי אמרו אין בעיה,
- 3 סיפרו שחודשיים קודם לפני שפנו אלי הם מונו לאפוטי לגוף בלבד.
- 4 (...)
- 5 "ש. את ידעת שהסיבה שבגינה התמנו _____ כאפוטי של המנוח היתה בשל
- 6 פגיעה קוגניטיבית ניכרת.
- 7 "ת. לא. אני שאלתי מדובר על מצבו גופני עקב פרקינסון ולא פגיעה קוגניטיבית
- 8 בטח לא ניכרת. בכל מקרה אני אמרתי שאני אבוא לראות לדבר ולהתרשם ...
- 9 (...)
- 10 ש. אני מציגה בפניך תעודת רופא ... של ד"ר _____ ניתן לראות פה והיא אומרת
- 11 שיש למנוח פגיעה קוגניטיבית. ... אם היית יודעת על הדבר הזה את היית פועלת
- 12 אחרת או שהיית פועלת כפי שנהגת.
- 13 ת. יכול להיות שהייתי פועלת אחרת. יכול להיות שבכל מקרה הייתי בכל זאת הולכת
- 14 להתרשם באופן אישי ..."
- 15 (17.11.20, ע' 35, ש' 1-3, ע' 39, ש' 17-20, ע' 40 ש' 15-20).
- 16
- 17 89. שני עדי הצוואה השיבו שהתרשמו שהמנוח מבין, אולם, בה בעת – גם שניהם אישרו שלא ידעו
- 18 שהוא סובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת, ושהמשיבים מונו עבורו כאפוטרופסים.
- 19 כך ד"ר _____ שהשיב שהמנוח היה צלול לדעתו, אולם כלל לא ידע על מינוי האפוטרופסות
- 20 ועל הבדיקה שנערכה למנוח:
- 21 "אני חושב שהאיש הזה היה ברגע הזה מספיק צלול כדי לחתום על הצוואה.
- 22 אני לא ידעתי על שום צוואה קודמת ושום עניין של האפוטי ושום עניין של בדיקה."
- 23 (17.11.20, ע' 25, ש' 16-18).
- 24
- 25 כך מר _____, שהצהיר שהתרשם שהמנוח יודע על מה הוא חותם (ס' 13 לתצהירו), אולם
- 26 כשנשאל על כך השיב שלא ידע שהמשיבים מונו כאפוטרופסים על המנוח, לא זוכר אם המנוח
- 27 קרא את הצוואה, לא יכול היה לוודא שזה רצונו:
- 28 "ש. האם נכון שהמנוח לא קרא בעצמו את הצוואה
- 29 ת. לא זוכר.
- 30 ש. האם עו"ד ביקשה ממנך לאמת שזה רצונו החופשי של המנוח?
- 31 ת. שאני אוודא שזה רצונו? אין אני יכול לוודא שזה רצונו? (...)
- 32 ת. אני ידעתי שהם מטפלים בענייניו עקב מגבולותיו הפיזיות בשל מחלת הפרקינסון.
- 33 ש. האם ידעת שמונו אפוטי?
- 34 ת. לא. " (17.11.20, ע' 28, ש' 3-6, 25-27).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

90. שניהם העידו, שהצוואה הייתה מוכנה מראש. (ד"ר _____ : "ת. אני מבין שהצוואות היו צריכות להיות מוכנות. אני חתמתי על מה שמוכן", ומר _____ : "ת. היא לא כתבה אותם במקום." שם, ע' 24 ש' 16, שם, ע' 28 ש' 12).
91. המשיבים - שידעו אודות מצבו של המנוח שכן מונו כאפוטרופוסים לו ובהסתמך על פגיעה קוגניטיבית ניכרת - נמנעו מלדאוג לבדיקת רופא את המנוח במועד עריכת הצוואה שיחווה דעתו האם הוא כשיר לחתימה על הצוואה.
- דבר זה עומד גם הוא כנגד גרסתם, שכן לכאורה הדבר לא היה אפשרי בעת ההיא.
92. בית המשפט מינה מומחה רפואי, שהוא גורם מקצועי אובייקטיבי וחיצוני לצדדים. לבית המשפט שיקול דעת האם לאמץ את מסקנות חוות הדעת אם לאו, ברם מעמד חוות דעת המומחה, שהיא עניין של מומחיות ומקצועיות, הינו כזה שרק נימוק כבד משקל ובולט יצדיק את דחיית קביעות המומחה. (ע"א 1240/96 **חברת שיכון עובדים בע"מ נ' רזנטל ואח'**, פ"ד נב(4) 563 (1998)). בפרט, כאשר קביעת חוות דעת המומחה, תואמת ממצאים נוספים.
93. חוות דעת המומחה אכן ניתנה בדיעבד, כטענת המשיבים. על כן המסקנה הינה במונחי סבירות, וכפי שציין המומחה: "הסבירות גבוהה".
- אולם, כשיש תיעוד רפואי, כפי המצב כאן, לאחר בדיקת רופאה מומחית בגריאטריה את המנוח חודשיים קודם למועד עריכת הצוואה, שקבעה שהוא לוקה בפגיעה קוגניטיבית ניכרת ושיפוט לקוי (תעודת רופא, לעיל), יש ליתן משקל רב לניתוח הממצאים והמסמכים ע"י המומחה, על אף הקושי הטמון בסוג זה של חוות דעת.
- גם לאחר חקירת המומחה, נותרה מסקנת חוות הדעת על כנה, לא נמצא לסטות ממנה.
94. אם כך ונוכח כל שפורט בהרחבה לעיל - מסקנת חוות דעת המומחה, שקבע כי הסבירות הגבוהה הינה שהמנוח לא היה כשיר לעריכת הצוואה ביום 21.8.15, בצירוף המסמכים הרפואיים אשר העידו על הפגיעה הקוגניטיבית הניכרת ממנה סבל המנוח, בכל המישורים, עת נפגעו לו הזיכרון, ההתמצאות, השפה, ההבנה, העדר תובנה למצבו וסבל משיפוט לקוי, ובצירוף הדיווחים השוטפים במוסד בו אושפז, מהם עולה כי סבל מבלבול ומהזיות בימים שקדמו לה, ביחד עם בקשת האפוטרופוסות לגוף מאת המשיבים בה נכתב על הפגיעה הקוגניטיבית הניכרת של המנוח לאחר בדיקה רפואית – כל אלה מביאים לכך שלא נמצא לסטות ממסקנות המומחה בחוות הדעת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 המתנגדים הרימו את הנטל להוכיח, כי המנוח לא היה כשיר לחתום על הצוואה בעת עריכת
2 הצוואה המאוחרת מיום 21.8.15.
- 3
4 די במסקנה זו, כדי להביא לקבלת ההתנגדות לצוואה המאוחרת, בנסיבות שפורטו.
5
- 6 משטענו המתנגדים לשתי עילות נוספות, השפעה בלתי הוגנת ומעורבות בעריכת הצוואה, להלן
7 ייבחנו אף הן.
- 8
9 **השפעה בלתי הוגנת** - סעיף 30 (א) לחוק הירושה קובע:
10 "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או
11 תרמית - בטלה".
12
- 13 זו טענה עובדתית, וקיומה או העדרה יקבעו בהתאם לעובדות כל מקרה, ונטל השכנוע מוטל על
14 המתנגד. הכוונה להשפעה שאינה שגרתית, שיש בה מרכיב של אי-הגינות במושגי מוסר אישי
15 או חברתי. (ע"א 4902/91 גודמן נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות, פ"ד מט (2),
16 441 (1995); ע"א 5185/93 היועץ המשפטי נ' מרום, שם).
- 17
18 נקבעו רכיבים מצטברים לקביעתה: מצווה הנתון להשפעה, נהנה שהיתה לו אפשרות להפעיל
19 השפעה בלתי הוגנת, נהנה שהיו לו אמצעים להפעיל השפעה בלתי הוגנת, וצוואה הנחזית להיות
20 תוצאה של השפעה בלתי הוגנת. (ע"א 4902/91 גודמן, שם).
21
- 22 אף נקבעו מבחנים המסייעים לבדיקה: עצמאות, תלות, קשרי המנוח עם אחרים, נסיבות
23 עריכת הצוואה, יעוץ משפטי עצמאי ועוד. (דנ"א 1516/95 מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה,
24 נב (2) 813 (1998)).
- 25 האם היתה למנוח תלות בזוכה הצוואה, כמבחן של מידה, תלות יסודית עד כדי שלילת רצון
26 חופשי (ע"א 423/75 בן נון נ' ריכטר פ"ד לא(1), 372 (1976)). התלות כשלעצמה אינה מספקת,
27 אלא אי הגינות בניצול התלות או החולשה של המצווה; האם היו למנוח קשרים עם אחרים
28 ובאיזה היקף; מהן נסיבות עריכת הצוואה ומידת המעורבות של הנהנה בעריכתה, גם אם אינה
29 עולה לפסילת הצוואה (בגדר סי' 35 לחוק הירושה) יכול שתהווה ראיה לכאורה לקיומה של
30 השפעה בלתי הוגנת, או שיקול לחזקה בדבר קיומה.
- 31 אין הכרח לקיומם של כל המבחנים גם יחד, ודי שיתקיימו חלקם, אולם על המתנגד לקיום
32 הצוואה להוכיח שהצוואה היא תוצאת ההשפעה האסורה.
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ייתכן שמערכת נסיבות המלמדת על תלות יסודית ומקיפה של המצווה בנהנה, תביא להעברת
2 נטל הבאת הראיות למי שמבקש את קיום הצוואה. אין די בחשד גרידא להשפעה.
3 (ש. שוחט, נ. פינברג י. פלומין **דיני ירושה ועיזבון**, מהדורה שביעית, התשע"ד-2014, ע' 126).
4
5 נתתי דעתי על טענת המתנגדים, שכך יש לעשות נוכח מינוי האפוטרופוסות של המשיבים, ברם
6 לאחר שקילת הדברים נמצא להותיר את הנטל על המתנגדים, ובכל מקרה הדבר איננו מפחית
7 מכך שנטל השכנוע, כנטל סופי, נותר על המתנגדים לצוואה.
8
9 102. **מעורבות בעריכת הצוואה** – סעיף 35 לחוק הירושה קובע:
10 "הוראת-צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד
11 לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת-צוואה המזכה בן-זוגו של אחד
12 מאלה - בטלה."
13
14 103. נקודת ההנחה הינה, כי במצב כזה הייתה השפעה בלתי הוגנת על המנוח, לכן נטתה הפסיקה
15 לפרש את הסעיף באופן מצומצם. נקבע שהמנוח "ערך את הצוואה", מתייחס למי שעסק
16 בניסוח או בכתיבת הצוואה. (ע"א 851/79 **בנדל**, שם; ע"א 1079/92 **גדליה נ' דאלי**, מז (5) 431
17 (1993); ע"א 5869/03 **חרמון נ' גולוב**, פ"ד נט (3) 1 (2004)). המדובר במבחן גמיש, בהתאם
18 לנסיבות כל מקרה ובהתאם לשכל הישר.
19
20 104. נקבע בפסיקה, כי שיחות מקדימות עם עוה"ד, שליחות מטעם המצווה לצורך עריכת הצוואה
21 אף למשרד עוה"ד (ע"א 6496/98 **בוטו נ' בוטו** נד (1) 19 (2000)), נהנה שהביא את המנוח למשרד
22 עוה"ד ושוחח עם עוה"ד (ע"א 2098/97 **בוסקילה נ' בוסקילה**, נה (3) 837 (2001)), וגם כשעוה"ד
23 טיפל בעבר בענייני הנהנה, או כשהנהנה סייע בפרטים שונים להם נזקק לצורך הצוואה (ע"א
24 2500/93 **שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של עולי מרכז אירופה**, פ"ד נ (3) 338 (1996)) – כל
25 אלה אינם בגדר מעורבות הנהנה שמקימה השפעה בלתי הוגנת, ובלבד שהמצווה היה כשיר
26 וידע טיבה של צוואה מהי.
27
28 105. אקדים ואומר, כי אילו היה נקבע שהמנוח כשיר להבין בטיבה של צוואה בעת עריכתה, אזי
29 יכול וגם ההכרות המוקדמת של המשיבים עם עוה"ד שהזמינו לצורך הכנת הצוואה, הכרותם
30 עם עדי הצוואה, הסיוע בהבאת המנוח לבית הקפה לצורך החתימה, ועוד – יכול וכל אלה לא
31 היו עומדים בגדר מעורבות או השפעה בלתי הוגנת. אלא שלא כך הדבר כאן.
32
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

106. בנסיבות כאן, עת מבקשי קיום הצוואה והזוכים בה, מונו כאפוטרופוסים לגוף למנוח חודשיים קודם לעריכת הצוואה, נוכח מצבו הרפואי, סיעודי ועם פגיעה קוגניטיבית ניכרת, לרבות בזיכרון, שיפוט לקוי והעדר התמצאות, כדי לקבל החלטות במקומו ועבורו, ונמנעו מהבאת רופא לבדיקת מצבו הקוגניטיבי, האם השתנה לטובה, במועד עריכת הצוואה - בנסיבות אלה עולה קושי ממשי וניכר לאשר את קיום הצוואה.
107. **מינוי המשיבים כאפוטרופוסים למנוח** – כמפורט לעיל, המשיבים הגישו ביום 10.6.15 בקשה לבית המשפט למנות את שניהם כאפוטרופוסים לגוף על המנוח, עם סמכויות ביחד ולחוד, וביום 11.6.15 ניתן צו בהתאם (א"פ, שם). בעמוד הראשון לבקשה, נכתב, בין היתר, שמגישים את הבקשה בגין מצבו הסיעודי ולאחר ש"קיימת פגיעה קוגניטיבית ניכרת בזכרון, התמצאות, שפה והבנה (ראה דו"ח _____)". (ע' 1 לבקשה, שם).
- בעמוד השני, תצהיר עליו חתמו מבקשי הבקשה (הם המשיבים כאן), נכתב, שלדעת הרופא המטפל המנוח זקוק לאפוטרופוס, ואף אינו מסוגל להביע את דעתו לעניין זה. לבקשה צורף דו"ח עו"ס המפרט מצבו (מיום 9.6.15), וכן תעודת רופא (פורטה לעיל) בה נכתב כי לאחר בדיקתו ביום 8.6.15, המנוח סובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת בכל המישורים. נפגעו זיכרון, התמצאות, שפה, הבנה, נעדר תובנה למצבו, וסובל משיפוט לקוי.
108. משמונו המשיבים כאפוטרופוסים לגוף על המנוח, לקבלת החלטות עבורו ובמקומו, היה עליהם לנקוט משנה זהירות, נוכח יחסי האמון הקמים מכך. (ע"א 4377/04 הוצלברג נ' מירז (22.7.07))
109. במקרים בהם יש יחסי אמון, הדבר מקים הנחה לכאורה להשפעה בלתי הוגנת, שעל הצד השני לסתור את קיומה.
- "מקרים בהם קיימים יחסי אמון מיוחדים כגון היחסים בין פרקליט ולקוחו, רופא וחולה שבטיפולו, אפוטרופוס וחסוי, הורה וילדו ועוד..."
- (ע"א 236/84 מנהל עזבון המנוחה יפה ז"ל נ' שורץ, פ"ד מה (5) 113 (1991)).
110. כך בין אפוטרופוס - ל"אדם שמונה לו אפוטרופוס", כהגדרתו כיום בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב-1962 ("יחסי", בלשון החוק דאז, מונח שאינו קיים עוד בעניין זה). חלה כלפיו חובת נאמנות, וחובה שלא להימצא בניגוד עניינים.
- משום כך, היה על האפוטרופוסים למנוח, להביא עבורו רופא ביום עריכת הצוואה, שיבחן את מצבו הקוגניטיבי.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-19-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

111. המנוח היה מוגבל פיזית, סיעודי ובכיסא גלגלים. משכך, אין כל ספק שהיה תלוי פיזית בזולת.
ברם, לא הובא כי היה תלוי רק במשיבים, לא היה זה קשר בלעדי ולא היה מבודד.
המנוח היה בקשר עם אנשים נוספים, הוכח שביקרו אותו גם המתנגד 1 ורעייתו, חברה (ד"ר
(____), וטופל על ידי אנשי צוות שונים במוסד.
112. המשיבים ביקרו את המנוח דרך קבע, דבר זה הוכח, והם שהיו דומיננטיים, בתקופה זו, בחייו
של המנוח. (תצהיר רעיית המשיב הגב' ____ סי' 17, תצהיר המשיב 1 סי' 29, תצהיר הגב' __, סי'
22-23). היה עליהם לדווח על מצבו הקוגניטיבי של המנוח לעוה"ד.
113. עוה"ד שערכה את הצוואה – הצהירה, כי המשיב 1 יצר עימה את הקשר לצורך הכנת צוואה
עבור המנוח. (סי' 4 לתצהיר עוה"ד). הייתה לה היכרות קודמת עם המשיב, על רקע מקצועי. (סי'
3 לתצהירה).
114. המשיב ורעייתו לא סיפרו על כך בתצהיריהם, הדבר עלה בחקירתם. רעיית המשיב 1 נשאלה
על כך, והשיבה שלא סיפרה על ההכרות המוקדמת עם עוה"ד, כי לא חשבה שזה רלבנטי.
"ש. מה היה טיב ההיכרות שלך ושל ____ עם עו"ד ____
ת. יצגה אותנו בתהליך של רכישת וקניה של דירה
ש. כמה שנים אתם מכירים את עו"ד ____
ת. לא זוכרת בדיוק. אבל בעשור האחרון. ... 10, 15 שנה משהו כזה.
ש. למה בתצהיר שלך את לא מספרת על ההיכרות שלך עם העו"ד ____.
ת. לא חשבתי שזה רלבנטי."
(19.11.20, ע' 35 ש' 22-29).
115. עוה"ד הגיעה לפגוש את המנוח במוסד, לפני המפגש לחתימה, ביום 10.8.15. רעיית המשיב
השיבה כי הם תיאמו עבור המנוח את המפגש, היא זו שהציגה ביניהם, אך יצאה מהחדר.
"ש. את ו ____ תיאמתם את פגישה בין עו"ד ____ לבין המנוח ב-10.8.15. מי מכס הציג
את העו"ד למנוח, או הראה לה איפה הוא נמצא
ת. אני
ש. היכן התקיימה הפגישה
ת. במבריא ... מה שנקרא זה סוג של חדר סוג של מועדון. ... אני רק הצגתי ואחר כך
יצאתי." (שם, ע' 36 ש' 1-9).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

116. עוה"ד מסרה שהתרשמה שהמנוח ידע מי היא ומה רצונו (ס' 6-7 לתצהירה), אלא שכאמור
2 עוה"ד לא הייתה מודעת לכך שהמנוח סובל מפגיעה קוגניטיבית ניכרת ושיפוט לקוי. (לעיל).
3
4 117. עדי הצוואה – הוכח, כי המשיב 1 פנה לעדים שהכיר, וזימן אותם. שניהם העידו, כי המשיב
5 הוא שהזמין אותם לחתימה בבית קפה. (עדות ד"ר _____, פרוטוקול 17.11.20, ע' 22, ש' 10-
6 11, מר _____ ע' 27, ש' 6-7).
7
8 עם זאת, גם הוכח שהעדים הכירו בעבר גם את המנוח. ד"ר _____ הצהיר שהמשיב 1 הזמין
9 אותו לבוא להיות עד לצוואה (ס' 4 לתצהירו), הכיר את המנוח שנים רבות (ס' 3) אף שלא היה
10 עמו בקשר מספר שנים. (ס' 6 לתצהירו). מר _____ הצהיר שהוא ידיד של המשיב 1 (ס' 4) והכיר
11 את המנוח כאשר ביטח אותו בעבר בעניין עבודתו אצל המשיב 1 (ס' 5 לתצהירו).
12
13 118. עוה"ד הצהירה שמי שישב ליד השולחן, היו היא, המנוח ושני העדים בלבד. (ס' 9 לתצהירה).
14 כמו כן השיבה שהעדים שאלו את המנוח האם זו הצוואה שלו ורצונו החופשי.
15
16 "ת. הם שאלו אותו אם זו הצוואה שלו האם זה מה שהוא רוצה לעשות,
17 האם הוא ממש הקריא להם את הצוואה, האם הוא חותם מרצונו החופשי והוא אמר
18 להם כן כן כן. זה מה שאני זוכרת. כמובן שהם לא ניהלו איתו שיח ארוך."
19 (17.11.20, ע' 41, ש' 23-25).
20
21 119. המשיב 1 הודיע במוסד שלוקח את המנוח לטיול. כך מופיע ברישומי המוסד, וכך אישרו גם
22 המשיב בעדותו (19.11.20, ע' 43, ש' 18-23, ע' 48, ש' 3-4) ורעיית המשיב (שם, ע' 35 ש' 11-17).
23 רעיית המשיב העידה שלקחו אותו ברגל, בכיסא הגלגלים, כעשר דקות הליכה לבית הקפה.
24 (19.11.20, ע' 36, ש' 21-27, ע' 37 ש' 7-10). המשיב 1 השיב שהמנוח כבר היה מוכן בלובי,
25 כשהגיעו לקחת אותו לבית הקפה. אמרו שלוקחים אותו לטייל. (שם, ע' 48, ש' 1-6).
26 אם כך האירוע כולו ארך כשעה לערך, כפי רישומי המוסד, מעשר עד אחת עשרה בבוקר, לקיחת
27 המנוח לבית הקפה לחתום על הצוואה ועד החזרתו, מתוכה הליכה לשם וחזרה (בכסא גלגלים)
28 כעשרים דקות.
29
30 120. המשיב 1 אישר בחקירתו שלא סיפר בתצהירו שהוא מכיר את עוה"ד קודם לכן, שהוא יצר
31 קשר עם העדים, שהוא לקח את המנוח ביחד עם רעייתו לבית הקפה על מנת לחתום על הצוואה,
32 ושלא סיפר לעוה"ד על המצב הקוגניטיבי של המנוח רק הפיזי:
33 "ש. בתצהיר שלך לא ציינת דבר וחצי דבר ביחס לעוה"ד _____ ולו במילה, מדוע
34 ת. אני לא חשבתי שזה רלבנטי
35 ש. כמה שנים אתה מכיר את עוה"ד _____
36 ת. סדר גודל של 10 שנים

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 ש. מתי יצרת קשר עם העדים וביקשת שישמשו כעדים לצוואת המנו
- 2 ת. יצרתי קשר עם העדים. עו"ד ____ תחקרה
- 3 ש. מתי יצרת קשר עם העדים. עו"ד ____ תחקרה
- 4 ת. את יודעת שהעדים האלה הם חברים שלי עשרות שנים. דבר שנים אחרי שהעו"ד
- 5 ____ שהיא מוכנה לערוך את הצוואה יצרתי קשר עם העדים (...)
- 6 ש. למה לא הזכרת בתצהיר שלך את היכרותך עם העדים
- 7 ת. אותה תשובה שהייתה לי לגבי עו"ד ____ . התצהיר שלי ארוך ומפורט מספיק
- 8 ש. אז לא נראה לך חשוב להזכיר 'את ההכרות שלך עם עו"ד ____ והעדים, בכל
- 9 התצהיר שלך הארוך שלך
- 10 ת. מתברר שלא
- 11 ש. גם את העובדה שלקחת את המנוח יחד עם רעייתך להחתיים אותו לצוואה בבית
- 12 קפה גם זה לא רלבנטי
- 13 ת. אני רעייתי ו ____ היינו מוציאים את ____ לטיולים מס' פעמים בשבוע מחוץ
- 14 למוסד.
- 15 ש. את אותו יום שהוצאתם אותו כדי להחתיים אותו לצוואה לא חשבת שזה רלבנטי
- 16 להזכיר בתצהיר שלך
- 17 ת. נכון
- 18 ש. נכון שגם לא עדכנת אף אחד מנציגי ה ____ על הביקור של העו"ד ____ ב-10.8.15
- 19 ת. לא זכור לי
- 20 ש. עו"ד ____ העידה כאן בבית משפט שסיפרת לה שהמנוח כשיר קוגניטיבי. היה
- 21 מומחה או מוסמך לקבוע כשירות קוגניטיבי
- 22 ת. אני לא רופא. אין לי הסמכה אם כשיר או לא. אני הכרתי את ____ יותר מ-50, ...
- 23 ש. אבל שדיברת עם העו"ד ... נתת לה לחשוב על בסיס מצב פיזי ולא קוגניטיבי
- 24 ת. סיפרתי לה על מחלת הפרקינסון על היכולות הפיזיות או אי יכולות פיזיות
- 25 שלו. מבחינתי אני _____, מבחינה קוגניטיבית אנחנו אפשרנו על פי רוב בצורה. בגלל
- 26 ש. ____ היו עליות ומורדות ...
- 27 ש. שפנית לעו"ד לא ראית לנכון לציין שיש תעודה חו"ד מומחית ... שקובעת פגיעה
- 28 קוגניטיבית בכל מישורים
- 29 ת. אני לא הכרתי את הדוח הזה בתקופה הזאת
- 30 ש. זה צורף לבקשה שאתה הגשת
- 31 ת. כן נו."
- 32 (עדות המשיב 1, ע' 43 שי 31-3, עם בקשה מוסכמת לתיקון פרוטוקול והחלטה מיום
- 33 12.1.21, ע' 44 שי 8-1).
- 34

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

121. כאמור, המשיב 2 לא הגיש תצהיר עדות ראשית, אף לא נחקר, נוכח מצבו הבריאותי. לא נמצא לזקוף זאת לחובתו (כטענת המתנגדים) בנסיבות אלה.
122. אם כן, המנוח לא היה עצמאי, אלא תלוי, פיזית וגם קוגניטיבית, בזולת. אולם, לא רק במשיבים, והיו לו קשרים נוספים. לא היה מבודד, שכן שהה במוסד עם אנשי צוות, ומבקרים נוספים על המשיבים.
123. המשיבים הם שהביאו את עוה"ד, וכן זימנו את העדים. אולם גם בכך לא היה נמצא פסול, אילו לא היה מובא שהמנוח לא היה כשיר קוגניטיבית, והיה בעל שיפוט תקין בזמן אמת.
124. כאמור לעיל ונוכח כל שפורט, הכל חוסה תחת הקביעה שהמנוח לא היה כשיר קוגניטיבית לעריכת הצוואה, בעל שיפוט לקוי, והמשיבים באותה עת שימשו לו כאפוטרופסים, במינוי שניתן והסתמך, בין היתר, על הצהרתם לעניין מצבו.
125. עניין זה מביא למעורבות פסולה, ומשנקבע כי ממילא המנוח לא היה כשיר באותה עת לעריכת הצוואה, גם סוגיית השפעה בלתי הוגנת חוסה תחת עניין זה.
126. אין חולק כי המשיבים ליוו אותו בעת שהיה מאושפז במוסד, וכן מונו כאפוטרופסים עבורו. אין פירוש הדבר כי מי שמונה כאפוטרופוס לגוף על אחר אינו יכול לזכות בעזבונו, כל מקרה לנסיבותיו. אלא שדווקא מחמת כך, חלה על אפוטרופוס שמונה, חובה מוגברת, לוודא מצבו הקוגניטיבי בעת החתימה באמצעות רופא. בפרט עת לקחו אותו חודשיים וחצי לאחר המינוי, בכסא הגלגלים לעריכת צוואה, והוכח כי עוה"ד ועדי הצוואה, לא היו מודעים למצבו.
127. בהלכת החוטים השזורים נקבע כי לעיתים הצטברות הדברים והזיקות, שכל אחד מהם אין בו כדי לבסס את העילה, יצרו יחד השתתפות פסולה בעריכת הצוואה. יחסי הגומלין בין העילות השונות, שיכול ולא היו עומדות באופן עצמאי, ישזרו יחדיו לרובד חזק, ויבססו את המסקנה שיש לפסול את הצוואה. (עמ"ש 45610-09-12 צ.ג.א. נ' נ.ג.א. (19.5.14), בע"מ 4459/14 פלונית נ' פלוני (6.5.15)).
- על כן, שתי העילות הנוספות, השפעה בלתי הוגנת, ומעורבות בעריכת הצוואה, מושפעות מהקביעה של העדר הכשירות ומינוי האפוטרופוסות, הוכחו, ונקבעות בזאת.
128. נוכח כל שפורט לעיל, לאחר עיון בטענות הצדדים, בחוות דעת המומחה ובמסמכים, שמיעת העדים ובירור הראיות, נקבע כי לא ניתן לקיים את הצוואה מיום 21.8.15. וההתנגדות מתקבלת.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
 ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

צוואה משנת 2014

- 1
 2 129. משנתקבלה ההתנגדות לצוואה המאוחרת משנת 2015, נותרת צוואת המנוח הראשונה משנת
 3 2014, בהקשר אליה קבע המומחה, כי ניתן לקבוע בסבירות גבוהה שהמנוח היה כשיר משפטית
 4 לעריכתה.
 5
 6 130. הצוואה הראשונה עליה חתם המנוח, הינה מיום 11.6.2014. זו צוואה בעדים, כלומר בכתב,
 7 מכילה תאריך, ונחתמה ע"י המצווה בפני שני עדים, שחתמו גם הם, ובפני עוה"ד שערכה אותה.
 8
 9 131. בצוואה זו המנוח ציווה את רכושו לשניים מחבריו, הם המתנגדים לצוואה המאוחרת:

"צוואה אחרונה

12 היות ואין אדם יודע את מועדו ומידת ימיו ומתי תגיע עת פקודתו ורצוי לו בעודו בחיים
 13 ובהכרתו המלאה והמוחלטת לצוות מה יעשה ברכושו ובנכסיו לאחר אריכות ימים ושנים.
 14 לכן אני הח"מ, _____ ת.ז. ... בהיותי בדעה צלולה, שפויה ומיושבת בדעתי
 15 ומוכשרת מכל הבחינות הדרושות על פי הדת וחוקי מדינת ישראל, מצווה בזה מרצוני הטוב
 16 והחופשי וללא אונס הכרח ולחץ כדלקמן:

- 17 1. צוואה זו מבטלת כל צוואה קודמת אם ערכתי.
- 18 2. כל מה שאני נותן ליורשיי על פי צוואה זו, אני נותן מהיום ולאחר מיתה, ויורשיי
 19 יזכו בנכס העיזבון בהתאם לשטר צוואה זה שעה אחת קודם פטירתי.
- 20 3. אני מצווה, כי מתוך הכספים המזומנים שאשאיר אחרי פטירתי יופרשו בראש
 21 ובראשונה הסכומים שיוצאו לכבודי האחרון: הלוויה, העברת גופתי למכון מדע או
 22 קבורה והקמת מצבה על קברי, וכן סכומים לצורך הוצאת צו קים צוואה ולכיסוי
 23 כל החובות אשר יתברר כי מגיעים ממני. אם לא יהיו בעיזבוני די כספים מזומנים,
 24 ישולם כל הנ"ל מתוך נכסים אחרים שיהיו בעיזבוני.
- 25 4. כל רכושי מכל סוג ומין שהוא, לרבות זכויות במקרקעין, מיטלטלין, כלי רכב,
 26 כספים, מזומנים, חשבונות בנק, תכניות חסכון, מטבע זר, ניירות ערך, זכויות
 27 לכספים ולרכוש וכל רכוש אחר וזכות אחרת, אני מצווה ומוריש לשני חבריי: _____
 28 _____ ת.ז. ... ו _____ ת.ז. ...
- 29 אני מבהיר, שרכושי כולל היום, בין השאר, זכויות בדירה ברח' _____
 30 ב _____, הרשומות במינהל מקרקעי ישראל בתיק מס' _____, וכן כספים
 31 בחשבון מס' _____ בבנק ... סניף _____, וזכויות שונות הקשורות לעבודתי.
- 32 5. היה ובעת פטירתי לא יהיה מי מחבריי היורשים הנ"ל בין החיים, אזי את חלקו
 33 יירשו ילדיו בחלקים שווים.
- 34 אני חותם על צוואה זו לאחר שקראתי אותה ולאחר שהבנתי כל האמור בה, בהיותי בדעה
 35 צלולה וללא כל השפעה.
- 36 ולראיה באתי על החתום ב ... בתאריך 11.6.14.
- 37 (המנוח)
 חתימה"

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 132. בחוות דעת המומחה, שנתבקשה גם בנוגע לכשירות המשפטית של המנוח לערוך צוואה במועד
2 זה, נקבע כי יש סבירות גבוהה שהמנוח היה צלול וכשיר משפטית לערוך אותה:
3
4 "מעיון בחומר הרפואי משנת 2014 עולה שהרופא המטפל חוזר שוב שהמנוח צלול,
5 ללא הזיות וללא בלבול. ... מכאן עולה שניתן לקבוע בסבירות גבוהה שבמועד
6 החתימה על הצוואה הראשונה היה כשיר משפטית."
7 (חוות דעת המומחה, ע' 5).
8
9 133. המומחה נחקר על מסקנה זו והשיב, כי במועד עריכת הצוואה הראשונה המנוח היה כשיר
10 לערוך צוואה:
11
12 "ת. הוא היה יכול לכתוב צוואה בשנת 2014. את הצוואה הראשונה הוא היה מסוגל
13 לערוך אולם את הצוואה השנייה הוא לא היה מסוגל מבחינה משפטית באופן שתהיה
14 כשירה לכל דבר."
15 (פרוטוקול 5.5.21, ע' 50 ש' 8-9).
16
17 134. מסקנת המומחה בחוות הדעת לא נסתרה, המשיבים אף לא העלו טענה כי המנוח לא היה כשיר
18 לעריכת הצוואה המוקדמת, אלא התמקדו בטענותיהם בצוואה המאוחרת שנערכה בהמשך.
19
20 135. לא נסתר, כי הזוכים בצוואה הראשונה, היו חבריו הקרובים של המנוח לאורך עשרות שנים.
21 המתנגדים פירטו על היחסים הקרובים לאורך שנים, אף צירפו תמונות על הקשר ארוך השנים
22 (נספחים לתצהירים). שני המתנגדים פירטו בתצהירם על הקשר מאז השירות הצבאי, גם בין
23 המשפחות, וגם לאחר שעברו מקום מגורים. (תצהירי שני המתנגדים, ס' 14-2 לתצהיר המתנגד
24 1, ס' 13-2 לתצהיר המתנגד 2, ס' 11-2 לתצהיר רעיית המתנגד 1 הגב' ____).
25 שני המתנגדים סיפרו כי בשנת 2014, לאחר שהמנוח חלה בפרקינסון, פנה אליהם בעת
26 שהמתנגד 2 הגיע לישראל וביקש שישמשו כאפוטרופסים עליו בעת הצורך, וכן מסר להם העתק
27 צוואה שהכין לזכותם. (ס' 19-18 תצהיר מר _____, וכן עדותו 17.11.20, ע' 16-12,
28 ס' 17-13 לתצהיר המתנגד 2, שלא נסתרו בחקירתו).
29
30 136. ד"ר _____, שהייתה חברה קרובה גם היא למנוח, מילדות, ואינה זוכה באף צוואה - סיפרה על
31 יחסי הקרבה של המנוח למתנגדים, וכן סיפרה שהמנוח אמר לה שמתכוון להוריש למתנגדים
32 את רכושו. (ס' 14-11 לתצהירה, וכן עדותה שלא נסתרה, 17.11.20, ע' 7 ש' 3-1, ראה לעיל).
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 משכך, נסתרה גרסת המשיבים להעדר קשר בין המנוח למתנגדים, קודם לאשפוּז. כך גם נסתרה
2 הצגתם כמי שלא היו חברים של ממש למנוח.
3 יובהר כי הדבר איננו שולל קשר טוב וחברות של המנוח גם עם המשיבים, לאורך עשרות שנים,
4 כפי שהוצהר.
5 ברם נסתרה הגרסה שהמנוח לא היה בקשר עם המתנגדים, או שלא היו חבריו הקרובים.
6
7 138. טענת הביטול - לא הוכחה טענת המשיבים, כי המנוח ביטל את הצוואה משנת 2014. בהתאם
8 לחוק הירושה, המצווה רשאי לבטל את צוואתו רק בדרך של ביטול מפורש באחת הדרכים
9 שנקבעו לעשיית צוואה, או באמצעות השמדתה.
10
11 כך נקבע בס' 36(א) לחוק הירושה:
12 "המצווה רשאי לבטל צוואתו, אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית
13 צוואה, ואם על ידי השמדת הצוואה; השמיד המצווה את הצוואה, חזקה עליו
14 שהתכוון בכך לבטלה."
15
16 139. ביטול צוואה באמצעות השמדתה, מחייב לבצע מעשה פיזי שיביא לכיליון הצוואה. נקבע
17 במפורש שאין די בהעברת סימנים על הצוואה, גם אם מלמד על כוונה לבטלה, שכן אין בכך
18 משום השמדתה. (ש' שילה **פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה-1965**, כרך א' ע' 334-335).
19 כך גם אין לראות בהשמדת העתק מהצוואה, משום ביטול של הצוואה, כאשר קיים עדיין עותק
20 מקורי שלה. (ת"ע (ת"א) 192/68 **פליישר נ' גרוס**, פ"מ ע"א 171).
21
22 140. המשיבים טענו שהמנוח ביטל צוואה זו לאחר מפגש עם החברים, ביקש שיביאו לו אותה
23 מדירתו, וכתב עליה 'מבוטל'. (ס' 20 לתצהיר המשיב 1 ונספח ד' לתצהירו).
24
25 141. אולם לא הוכח, כי המנוח ביטל את הצוואה, לא הוכח כי המנוח הוא שכתב את המילה 'מבוטל'
26 על המסמך שהוצג, לא הוכחה חתימתו, לא נחתם בפני עו"ד, לא נחתם בפני שני עדים, אף לא
27 בפני עד אחד, לא הוכחה גמירות דעת.
28
29 142. אין בהצגת מסמך ועליו המילה 'מבוטל' בכתב יד, בהעדר ביטול באחת הדרכים הקבועות בחוק,
30 כדי להעיד כי כך עשה המנוח עצמו, לא נעשה בהתאם לחוק, לא הוכחה כוונתו או גמירות דעתו,
31 ומשכך נדחה בזאת. (ש. שוחט, נ. פינברג י. פלומין **דיני ירושה ועיזבון**, מהדורה שביעית,
32 התשע"ד-2014, ע' 139).
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-17-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-17-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

143. אין מדובר בפגם צורני שניתן להתעלם ממנו לבטלו או לתקנו, לא הורם הנטל לכך. יצוין, כי בפסיקה אליה מפנים המשיבים, המצווה חתם על תצהיר ביטול בפני עו"ד שערך את הצוואה, בשונה מהמקרה כאן. מעבר לכך שהצוואה המקורית לא הושמדה.
144. המשיבים הקליטו את המנוח במספר שיחות והגישו התמליל (הצד שכנגד לא התנגד, אף מפנה בסיכומיו). אלא שגם בתמליל לא נמצא שהמנוח אמר שמבטל את הצוואה לטובת המתנגדים. הפניית המשיבים לתמליל שיחה מיום 16.3.15, בו מציע מר _____ מטעם המתנגד שאת הטיפול במנוח ירכז אדם אחד במקום מספר אנשים, אינה תומכת בגרסת ביטול הצוואה. אף מאששת את תמיכת המתנגדים במנוח עד למועד זה.
- 11 "רק לפני שאתה מקבל החלטות אתה צריך לדעת, כשאתה אמרת אי, _____ היה פה,
12 לידך ונתן לך כסף וקנה לך בגדים, וקנה לך טבלט, וקנה לך פריז'יז'ר ואם הוא לא
13 היה, הוא דאג שיהיה לך. אז לפני שאתה תקבל החלטות, כי ביום חמישי כשאנחנו,
14 אני אהיה אצל העו"ס אתה תצטרך לקבל החלטה ולהגיד אי או בי. זה לא יכול להיות
15 בי אי, או אי בי זה לא יתכן. יהיה רק אחד שיעסוק בעניינים שלך. ואז אתה תצטרך
16 לקבל את ההחלטה. רק כשאתה תקבל את ההחלטה שתדע, שתדע כשאתה אמרת
17 אי, מי היה לידך ולא היה לו אינטרס. אתה לפני 2 דקות אמרת, אולי תהיה לי בעיה
18 כספית. אמרתי לך, כל עוד _____ כאן אין לך מה לדאוג. אבל _____ לא ילך עם _____,
19 ו _____ לא ילך עם _____, ו _____ – הבנת? אתה צריך אדם אחד, זהו. ... אדם אחד
20 מקבל את החלטות. ... כשאתה תקבל את ההחלטה שתדע לך מי הגב הכספי שלך.
21 מי תמיד אמר אני נוכח, וקחו כסף ותעזרו לו, ותקנו לו ותעזרו לו."
22 (תמליל שיחה מיום 16.3.15, ע' 9, נספח ב1 לתצהירי המשיבים).
145. אף הובא, כי בסמוך למועד זה, פנה לעו"ד נוטריון (ביום 25.3.15) לערוך יפוי כח למשיבים. אילו רצה המנוח, לבטל את צוואתו משנת 2014 באותו מועד או בסמוך לו, יכול היה לעשות גם זאת בפני עוה"ד הנוטריון, בין אם בדרך של עריכת צוואה חדשה המבטלת את הקודמת במשרדו ובין אם באמצעות עריכת מסמך ביטול צוואה בפניו או תצהיר. המנוח בחר שלא לעשות כן.
146. נוכח כל האמור לעיל, נקבע, כי הצוואה הראשונה שערך המנוח ערך בפני עו"ד ועדים ביום 11.6.2014, לא בוטלה, ובהתאם לקביעת המומחה כי בסבירות גבוהה המנוח היה כשיר משפטית לעריכתה, תקויים.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 17-02-31363 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 17-02-30982 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 19-08-16690 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

	<u>סיכום</u>
1	
2	147. נוכח כל שהובא לעיל, נקבע כדלקמן:
3	ההתנגדות לקיום צוואת המנוח מיום 21.8.2015 – מתקבלת, והבקשה לקיומה נדחית.
4	הבקשה לקיום צוואת המנוח מיום 11.6.2014 – מתקבלת.
5	צו קיום צוואה יינתן במסמך נפרד.
6	
7	148. המשיבים ישאו בהוצאות המתנגדים ובשכ"ט עו"ד בסך 30,000 ₪.
8	סכום שלא ישולם ישא הפרשי הצמדה וריבית עד למועד הפרעון בפועל.
9	
10	149. ההוצאות לא נפסקו על הצד הגבוה, שכן לשני הצדדים הייתה תרומה להתמשכות ההליכים.
11	אף לא נמצא לשנות מהחייבים שנקבעו לשכ"ט המומחים (גנאלוגית, ומומחה רפואי), חרף
12	התוצאה.
13	
14	150. עם מתן צו קיום הצוואה יסתיים תפקיד ב"כ הצדדים כמנהלי עיזבון זמניים, ורשאים להגיש
15	בקשה לשכ"ט בגין תפקידם בתיק הקשור (הליך נפרד לניהול העיזבון).
16	
17	151. המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.
18	
19	ניתן לפרסום ללא שמות וללא פרטים מזהים של הצדדים.
20	
21	
22	ניתן היום, כ' חשוון תשפ"ב, 26 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.
23	
24	
25	אילת גולן – תבורי, שופטת.
26	
27	